

Barlay Ö. Szabolcs

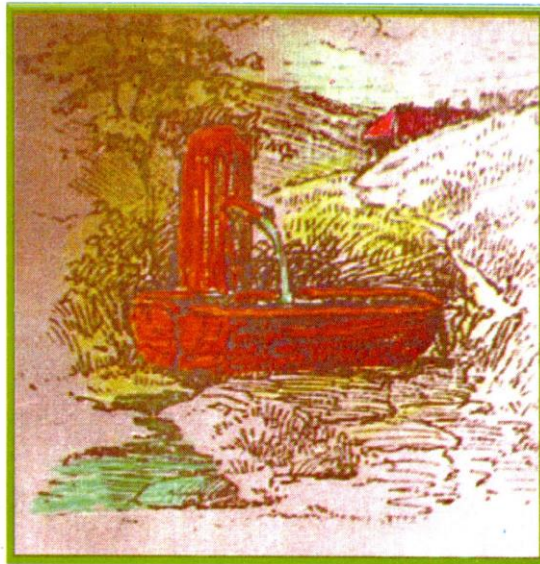
„Ha szeretet nincs bennem, mit sem érek”

Elmélkedések a Szeretetről

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Barlay Ö. Szabolcs
Vallomások könyve 3.

**„Ha szeretet nincs bennem,
mit sem érek”**

Impresszum

Barlay Ö. Szabolcs
„Ha szeretet nincs bennem, mit sem érek”
Elmélkedések a Szeretetről

Vallomások könyve 3.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2003-ben jelent meg Székesfehérvárott, a Prohászka Kiadó gondozásában, a PANAX Kft. Nyomdaüzem készítésében (felelős vezető: Nagy József), az ISBN 963 8632 3 4 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző, Barlay Ö. Szabolcs engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a szerző tulajdonában marad.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Tájékoztató	4
I. „Szeretném, hogyha szeretnének”	5
II. A szeretet skálája. Az önzéstől az agapéig	7
III. A katedrális szegletköve	9
IV. Asztalt terítő Isten	11
V. „Ahogy én...”	14
VI. Szóalj meg Istenem	18
VII. „Szerette övéit, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket”	22
VIII. A négy gyertya	26
IX. A betlehemi láng	30
Függelék	34
A szeretet birodalma Déván.....	34
Részletek Csaba atya írásaiból.....	40
Utószó.....	44

Tájékoztató

Időnk, mint mindenünk, ki van mérve. Különösen nyolcvan felett. Ezt még a zsoltáros is külön hangsúlyozza.

Ennek átgondolása közben minduntalan annak az apostolnak remegő keze jutott eszembe, akiről a hagyomány azt mondja, hogy miután megírta evangéliumát, leveleit és a Jelenések könyvét, annyira megöregedett, hogy másként nem tudta már teljesíteni apostoli küldetését, mint azzal, hogy kivitette magát hívei közé, és mindössze ennyit mondott nekik: **„Fiacskáim, csak szeressétek egymást”**... Bizonyára ráismerünk arra az apostolra, kiről annyiszor olvassuk, hogy *„szerette vala az Úr...”*

Ennek ismeretében határoztam el, hogy megkísérlem írásban is megörökíteni azokat a gondolatokat, melyeket a székesfehérvári Szemináriumi Templomban 2002 utolsó hónapjaiban, a kilencórás szentbeszédeimben mondtam el.

Természetesen a két szöveg nem azonos, hiszen más az előszó és más kategóriába tartozik az írott, kinyomtatott betű. Mégis az alapgondolat, a „váz”, a „gerinc” ugyanaz. Azt igyekeztem bemutatni, hogy mit jelent az a szeretet, amire Jézus tanította meg apostolait. Vagyis a szeretet gyakorlását, nem pedig a teóriáját kívántam meditációimban elmondani. A szeretetet ugyanis nem lehet könyvből megtanulni. A világnak, népünknek ma épp arra van szüksége, hogy szeressünk, – mégpedig úgy, ahogy Krisztus szerette a világot, és benne a legelesettebb embert is.

És hogy ezt nemcsak meg lehet, de meg is tudjuk valósítani, azt épp Vallomásomnak utolsó fejezetében mutatom be élő, eleven „adásban”. A dévai ferences Csaba testvérrel épp könyvem írása közben ismerkedtem meg. A Gondviselés „fogaskerekének” újabb kézzelfogható akcióját, sőt csodájának jelét látom ebben, – hiszen mindazt, amit kilenc fejezeten át igyekeztem átadni olvasóimnak, azt Csaba atya és közössége mindenkinek a szemeláttára naponta megvalósítja. Adjunk hálát a Jó Istennek, hogy a szeretet gyakorlásának elsajátításáért nem kell Calkuttába zarándokolnunk Teréz Anyáékhoz, hanem a magyar határtól 160 kilométerre magyar nyelven is megtanítják és be is mutatják, hogy mit jelent szeretni az evangélium szellemében csonttá soványodott, utcán csavargó magyar, román és cigány családokat, árva gyerekeket!

Éppen ezért arra kérek mindenkit, hogy tavasszal találkozzunk Déván. Akkor majd e könyv minden olvasója azt fogja mondani: valóban igaz, „Ha szeretet nincs bennem, mit sem érek.”

I. „Szeretném, hogyha szeretnék”

Valami ritmus lüktet a világban. És ez nemcsak az élő, emberi, szellemi világban figyelhető meg, hanem az egész univerzumban. Észreveszik tudósok, ki-ki a maga szakterületén belül.

Tapasztalják fizikusok, matematikusok, csillagászok, a víznek, a levegőnek, az „úrnek” kutatói, éppúgy, mint a művészek, költők, akik meg is tudják fogalmazni ezt a minduntalan felbukkanó, magáról jeleket adó, tehát létező ritmust, ezt a kozmikus valóságot.

Annyira nyilvánvaló és annyira szembeötlő, hogy a nihilizmus talaján álló bölcselkedők hiába igyekeztek az elmúlt évszázadokban letagadni. Az igazi tudósok és az igazi szerelmesek, vagyis az élet titkainak igazi ismerői: az édesanyák és apák, a családi fészek melegét élvező gyermekek nem hittek nekik... És a tudomány őket igazolta!

Lehet, hogy ezt a kozmikus valóságot, ezt a ritmusnak nevezett titkot mások nem annak mondják, mint mi keresztények, és más fogalmakkal igyekeznek megmagyarázni a benne feszülő misztériumot, de a lényeg ugyanaz marad: *Valami ritmus lüktet a világban*. Bárhová nézünk, bármihez, bárkihez nyúlunk, minden és mindenki a maga „nyelvén” tanúságot tesz róla.

Mivel hívő keresztények előtt beszélek, érthető, hogy a magunk nyelvén, az evangélium nyelvén szólok e mindent átható, mindenben fellelhető titokról, a *szeretetről*.

A gondolkodó elme többféleképpen tudja egy érték, egy erkölcsi norma nagyságát bizonyítani. Például rámutat azokra az óriási károokra, melyek a különben létező érték hiányából fakadnak egy-egy személyben vagy társadalomban. Jelen esetben jól megfigyelhető, hogy mennyire szenvednek azok, akiket nem szeretnek, vagy akik nem tudnak szeretni. Vagyis a szeretetlenség okozta sajnó fájdalom jaj-kiáltásából lehet következtetni a szeretet gyógyító hatalmára, mindent átölelő és feloldó erejére, arra a bizonyos előbb említett ritmusra.

Ennek a jaj-kiáltásnak visszhangjára lettem figyelmes magyar költőink szívbe markoló verseinek olvasása közben.

Hogy kiált Ady Endre a szeretetért! Az az Ady, akiről tudjuk, hogy mennyi nőt szeretett, és milyen sokan szerették őt. Mégsem talált rá az igazi szeretetre. Ezért mondja:

*Jaj, nem tudok így maradni,
Szeretném magam megmutatni...*

Idegennek, lidérces fénynek érzi magát, – tele van lelke gyötrődéssel, mert nincs senkije:

*Ezért minden: önkínzás, ének:
Szeretném, hogyha szeretnék
S lennék valakié...*

Lényegében az Úr Jézus választ ad Adynak és mindenkinek, aki igazi szeretetre vágyik, aki szeretné magát megmutatni („hogy látva lássák”), és szeretne valakié lenni...

Ha jobban odafigyelünk a mai evangéliumban hallott példabeszéd üzenetére, rájövünk, hogy Jézus épp a szeretetre szomjas emberekről beszél (Mt 20,1-16). Hiszen Isten az a szőlősgazda, aki munkásokat fogad fel, törődik velük, saját birtokába, szőlőjébe hívja őket, és megállapodik bérükben. Van, akit kora reggel állít munkába, van, akit csak este. Jézus rendre utasítja a kritizálókat, akik irigykedve nézik, hogy a Gazda a későn munkába állónak is annyit ad, mint annak, aki egész nap dolgozott. A példabeszéd az Isten szuverén hatalmáról, és saját belső otthonába, „szőlőjébe” meghívó szeretetéről szól, – arról, hogy tartozom Valakihez. Tehát nem kell „csavargóvá” lennem, – sőt részt vehetek a világ szépítésében. Mi mást

jelentene a kapálás, az oltás, a szüretelés, mint az Isten országában való munkálkodást. Megbízik bennem az Isten, mert szeret, mint apa a gyermekét.

Vajon felismeri Ady, és felismerjük mindannyian, hogy itt épp arról a ritmusról van szó, amire vágyunk?

Ady Endrének másik versében szó szerint ezt olvasom: *Szeress engem Istenem* (versének a címe is ez). Nyíltan elmondja, hogy vágyódik erre a nagy szeretetre. Miért? Nemcsak azért, mert „sokan utálnak”, hanem azért mert „olyan jó szeretettnek lenni”. Azt is jól látja, hogy akit az Isten szeret, „szabad úr lesz”.

Az előbb említett példabeszédben épp arra kapunk választ, amit Ady kér: „Szeress engem, ha tudsz szeretni”, – és Jézus azt válaszolja: „gyere, meghívlak szőlőmbe, otthonomba... Veled akarok lenni, azt kívánom, hogy lépj be az én világomba.”

* * *

De ha ez ilyen egyszerű, akkor mi lehet az oka annak, hogy Adyval együtt annyian vannak, akik minduntalan ezt kiáltják az őket körülvevő magányba: „*szeretném, ha szeretnének*”!?

Erről mindenképpen szólnunk kell, mert legtöbben nem tudják, hogy mi a szeretet, és hogy hányféle szeretet van.

II. A szeretet skálája. Az önzéstől az agapéig

A mai evangélium (Mt 21,28-32) segít abban, hogy észrevegyük a különbséget szeretet és szeretet között. E nélkül nem érdemes, és nem is szabad tovább haladnunk, mert könnyen eltévedünk vagy zsákutcába jutunk.

A példabeszéd lényege: egy apának két fia van. Megkéri őket, hogy menjenek ki dolgozni a család szőlőjébe. Az egyik igent mondott, – és mégsem ment; a másik megtagadta, de később megbánta, és teljesítette apja akaratát... A példabeszéd folytatásától most eltekintek, mert számomra ez a három sor is bőven elegendő ahhoz, amiről a mai elmélkedésben szó lesz.

A kérdés ugyanis épp az, hogy mi a különbség az igazi szeretet és a hamis szeretet között? A kérdést egy másik kérdéssel toldom meg: mi motiválta a két fiú döntését? Mi lehetett az oka, hogy az igen-ből végül is nem lett, – illetve – a másik fiú esetében – a nem-ből végül is igen lett? Tudniillik egyikünk sem lehet meggyőződve, hogy esetleg a következő napon ugyanez a két fiú nem épp az ellenkezőjét teszi. Jézus példabeszédéből pontosan kiérződik az ösztönösség! Ha valaki ugyanis csupán ösztönei szerint cselekszik, könnyen úgy viselkedik, oly megtévesztően és kiszámíthatatlanul cselekszik, mint a mai evangéliumban szereplő két fiú. Lényegében szavahihetlenné és kiismerhetlenné válnak. Szavaik nem fedik tetteiket. Kettéválik náluk a szó és a cselekedet, – másként és messzebbre tekintve: karrierjük elválik a karakterüktől.

* * *

Mi mindent neveznek az emberek szeretetnek, ami nem azonos azzal, amit az Úr Jézus szeretetnek nevez! Pál apostol segítségünkre siet ebben a nehéz kérdésben. A Korintusiakhoz írt levelében, a világirodalom legszebb szeretet-himnuszában nyolcszor mondja ki, hogy miről ismerhető fel a hamis szeretet. A határozottan kimondott nyolc nem eleve jelzi, hogy itt a kizárás elvéről van szó, – vagyis hiába is akarná valaki elhiteni velünk – és ami sokkal gyakoribb – önmagával, hogy szeret, az még sem az:

*A szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem gögösködik,
Nem tapintatlan, nem keresi a magáét, haragra nem gerjed,
A rosszat föl nem rója, nem örül a gonoszságnak ...*

Ezek rendkívül megszívlelendő kijelentések, és máris kezd szűkülni a kör! A nyolc **nem** közül vegyük szemügyre csupán azt az egyet, mely a leggyakoribb: *az önzést*. Oly ügyesen kúszik az önzés a szeretet rózsabokrára, hogy alig hiszi el az ember. Sokszor csak később jövünk rá, hogy igazán nem is Őt, a szeretett személyt, hanem önmagunkat szerettük. És ezt az önzést sokkal könnyebb felismerni, ha a szeretetet mi kapjuk mástól.

Nagyon összegabalyodott kérdés ez az ún. *önszeretet*. Hiszen oly alapvető, annyira nélkülözhetetlen, hogy e nélkül nem is tudnánk életben maradni, – és nemcsak mi, de senki és semmi a világon! Nem véletlenül mondja a Szentírás: Szeresd felebarátodat, *mint önmagadat*. Ha a búzaszem a földben, vagy a kicsi élet az anyaméhben nem szeretné önmagát kitartóan, rettenetes állhatatosan, minden akadályt leküzdően, akkor nem lenne kenyér az asztalunkon, és nem lennének kisbabák a világon. Az élet élni akar, mert a legmélyebb benső törvény követeli, hogy szeresse önmagát... Hogyan mondhatja akkor Pál apostol, hogy van mégis a világon valami, ami csak akkor és abban az esetben válik azzá, aminek szeretne lenni, ha kilép ebből a legszigorúbban megkövetelt és belénk teremtett törvényből? – Bizonyára azért állíthatott ilyet,

mert mégis létezik egy olyan szellemi energia, ami képes korlátok közé szorítani a mindannyiunkban erősen aktivizálódó önszeretetet.

Nos, a kilépést önmagunkból teljes egészében megvalósítani saját erőnkől nem is tudjuk. Vannak ugyan helyzetek, amikor az ember hosszabb időre is ki tud lépni önmagából, és idejét, testi, lelki erejét oda tudja adni annak, akit szeret, – de mindannyian tudjuk, és nap mint nap tapasztaljuk, hogy energiáink kimerülnek, végesek, és különösen korunkban látjuk, hogy szeretetünk minden igyekezetünk ellenére, előbb-utóbb vasbetonnál is keményebb falba ütközik! *Vagy mi fáradunk bele a szerelésbe, vagy mi fárasztjuk ki azokat, akik valamikor igyekeztek szeretni minket...* Természetesen vannak kivételek, és bizonyára mindannyian napokig tudnánk beszélni az édesanyák és édesapák, az orvosok, nővérek, tanítók és egyházukért, hazájukért életüket adó hősök példát mutató életéről, mégis az az igazság, hogy a legnagyobb szerelem és a leghősiesebb szeretet is véges.

És itt jön segítségünkre a teológia, illetve annak forrása, az Evangélium. Az a szeretet, amiről ebben a sorozatban elmélkedem, mind gyökerében, mind gyümölcsében különbözik attól a szeretettől, amit a világban oly könnyen és oly felületesen szeretetnek neveznek.

Az Úr Jézus által hirdetett és élénk élt szeretet ugyanis már pusztán elnevezése alapján is más kategóriába tartozik. Ezt a virtust ugyanis *istenes erénynek nevezi a teológia*, a másik kettővel a hittel és a reménnyel együtt. Azért nevezik így mind a hármat, mert gyökere, létrehozója és tartalma maga az Isten. A földi szeretetet földi vonzalmak motiválják, az istenes szeretetet szükségképp maga az Isten motiválja, így válik érthetővé az Úr Jézus többször ismételt kijelentése: *„Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben. Ez az én parancsom: Szeressétek egymást.”* (Jn 15,9-17).

Itt tehát egy más „vérkeringés” működik. Nem teremtményi, emberi, földi energiák áramköre ez, hanem Istentől eredő. Bizonyára nem véletlenül építi bele János evangélista épp az Utolsó vacsora leírásába *a szőlőtőről szóló példabeszédet*. Ezzel is félreérthetlenné akarja tenni az isteni áramkörnek, „nedvkeringésnek” tényét. Az élő venyigékbe, a szőlővesszőkbe ugyanis csakis a szőlőtőből fakadó élet juthat be az ereken keresztül.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy ezekben az elmélkedésekben nem általában a szeretetről van szó, mint annyi száz és ezer könyvben, alkotásban. Itt az istenes szeretet erényéről kívánom elmondani gondolataimat.

A mai evangéliumban két olyan momentum van, amire érdemes odafigyelni. Az egyik az apa jelenléte. Nem véletlenül azonosítja őt az egyház a Mennyei Atyával. Ő az, aki felszólít, parancsol, hogy mit kell tennünk. A másik momentum a fiúk, a gyermekek szerepeltetése. Ők pedig minket képviselnek, akik vagy teljesítjük az Atya akaratát, vagy megtagadjuk.

Erre azért hívom fel a figyelmet, mert itt érhető tetten témánk gyökere. A szeretet gyakorlását ugyanis az Atya parancsolja. A szentatyák külön hangsúlyozzák, hogy Jézus egyedül a szeretetet írja elő, követeli: *„Azt parancsolom nektek, hogy szeressétek egymást”* (Jn 15,12-17). A hitről és a reményről ezt nem olvassuk az evangéliumban. A szeretet erényének gyökere az akaratban van. Mint ahogy a két fiúnál is nyilvánvaló, hogy az egyik engedelmeskedett: teljesítette, gyakorolta az apa iránti szeretetet, – a másik nem akart kimenni a szőlőbe. Nyilvánvaló azért, mert nem szerette úgy az apját, hogy parancsát teljesítse. Akarat nélkül nem lehet szeretni! *Aki jóakarattal engedelmeskedik, az szeret, – aki szeret, megteszi atyja kérését.*

Ezt Jézus így mondta az utolsó vacsorán: *„Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni”* (Jn 14,24).

Urunk, Jézusunk! Taníts meg minket szeretni. Segíts, hogy késlekedés nélkül megtegyük, amit kérsz tőlünk. Amen.

Igen, Uram, felkelek és indulok a szőlődbe, ahogy kérted tőlem...

III. A katedrális szegletköve

A mai evangélium (Mt 21,42) segít abban, hogy további ismereteket szerezzünk arról a szeretetről, amit istenes szeretetnek nevezünk.

Arról az építészeti elemről szól az evangélista, melynek lényegét legjobban az építészek ismerik, és *szegletkőnek* nevezik. Akik nem értenek hozzá, félredobják, mert látszatra semmiben sem különbözik a többi kőtől. De a főmérnök, a tervező és a kivitelező nagyon jól tudja, hogy ez a legfontosabb elem a boltozatban, éppen ezért központi szerepe van: nélkülözhetetlen.

Hogy kerül ide az építészet? Úgy, hogy a Biblia innét veszi az analógiát. *A szegletkő a messiást jelenti!* Azt a Jézus Krisztust, akinek segítségével az apostolok meggyógyították a betegeteket és hirdették az Isten országát. Ezt Péter apostol mondta szemébe annak a Kaifásnak, aki keresztre feszítettette Jézust: „*Ő az a kő, melyet ti, építők elvetettetek, de mégis szegletkővé lett. Nincsen üdvösség senki másban, mert nincs más senki az emberek közt az ég alatt, akiben üdvözlünk lehetne.*” (ApCsel 4,11).

Az építészeti alkotások szakemberei jól tudják, hogy ha a szegletkő megrongálódik, vagy ha eltávolítják eredeti helyéről, összedől maga az épület... Ennek vagyunk szemtanúi Nyugaton. De míg ott sok minden düledezik, ne feledjük, hogy létezik egy másik dimenzió is, és ott is folyik az építkezés.

Hogy jobban megértessem magam, Dosztojevszkij Karamazov testvérek jól ismert regényéből a Nagyinkvizítor legendáját idézem, mely arról számol be, hogy Jézus Krisztus újból megjelenik a földön, pontosabban Sevillában. Az emberek felismerik és tódulnak hozzá. Erre a Nagyinkvizítor letartóztatja. Éjjel lemegy hozzá a börtönbe, benyit cellájába és kemény hangon ezeket mondja: „Nézd, mi a te tanításodból egy olyan vallást csináltunk, melyet a középszerűek elfogadnak és szeretnek. Ne zavarj minket.” Akkor kinyitja a börtön kapuját, és kizavarja Jézust! „Távozz! Menj és ne is jöjj többé vissza.”

A híres orosz író segítségével, még élesebben körvonalozódik az a szellemi-erkölcsi folyamat, ami évszázadok óta zajlik Nyugaton: a középszerűek nem tudják elfogadni az eredeti Jézus Krisztust, a szegletkövet. Mindent megtesznek, hogy megrongálják, és kultúrájuk kupolájából eltávolítsák azt, aki nélkül összedől az egész épület. – Ennek a romhalmaznak egyik üregében élünk mi most. Hogy a kereszténységre épült kultúra mennyire számúzi Jézus Krisztust, megfigyelhető abban is, hogy az Európai Unió magna chartájában nem akarják megemlíteni még a keresztény gyökereket sem. Európa lett most a Nagyinkvizítor. Azt saját szemünkkel láthatjuk, mennyire igaz Péter apostol megjegyzése, hogy ez a kő azok számára, akik elvetik, a botlás kövévé és a botrány sziklájává válik „*És mivel nem hisznek az igének, elbotlanak, ami már meg is történt velük*” (1Pt 2,8).

De mi történik azokkal, akik számára ez a kő érték, sőt a legfontosabb életprincípium? „*Eleven kövek módjára lelki templommá, szent papsággá épülnek*”, írja levelében Péter apostol. Ugyanezt mondja még megrendítőbben Pál apostol: „*Apostolokra és prófétákra alapozott épület vagytok, amelynek maga Jézus Krisztus a szegletköve. Benne kapcsolódik egybe az egész épület, s emelkedik az Úr szent templomává... Isten hajlékává*”.

Mindebből a következő teológiai következtetés vonható le: aki beépíti élete templomába, karakterébe ezt a szegletkövet, vagyis Jézust, a Krisztust, az katedrálissá válhat. Ez a szegletkő ugyanis nem más, mint az istenes erény: a szeretet!

Ennek a szegletkőnek funkciója az Újszövetségben tárul elénk teljes pompájában. Az Ószövetségben is van szó istenszeretetről és emberszeretetről, de a szó, a tanítás, az elv nem elég. Különösen nem a szeretet esetében. Nekünk példára van szükségünk, élő személyre, aki kézen fog és megtanít járni, beszélni, imádkozni, szeretni, mint anya-apa a gyermekét.

Ezt az istenes szeretetet megérteni és gyakorolni képtelenség Jézus nélkül, aki életében mást sem tett, mint élénk élte, hogyan kell szeretni isteni módon. Az utolsó vacsorán valami olyan történt, amiről János evangélista nem véletlenül írta, hogy „*Jézus ekkor adta szeretetének legnagyobb jelét*”. A lábmosásra gondolok és az Eucharisziára, – és váltig hangoztatom, hogy ha valami oknál fogva semmi más sem maradt volna fent, csak az utolsó vacsora leírása, ez is elegendő lenne ahhoz, hogy a kereszténység lényegét, az Örömhírt kihámozzuk belőle.

Az Adytól annyiszor idézett „*Szeretném, hogyha szeretnének*” és „*Szeress engem Istenem*” az Utolsó vacsorán minden elképzelést felülmúlóan megvalósul. Az Úr Jézus itt enged betekinteni az Istenben élő-égő szeretet legmélyebb titkaiba. Ami ugyanis elkezdődik a lábmosáskor, és folytatódik az Eucharisztia misztériumában, majd befejeződik a Golgotán, kimeríti az emberi képzelet minden várakozását.

Utalnék arra, hogy az a Szent János-i „*ekkor adta szeretetének legnagyobb jelét*” kifejezés tovább visszhangozik az egyház életében, többek között a francia liturgia nagyszombati Exultetjének *L'amour de Dieu c'est folie* extázisában. (Talán szabad így fordítanom magyarra: itt mutatta meg, mily „esztelen = észbontó szeretettel szeret minket az Isten”).

Jézusnál és Evangéliumában, de az egyház teológiájában is az istenes szeretet azért a legkiszámíthatóbb valóság, mert itt testesül meg a szónak és a cselekedetnek teljes egysége, egyik fedi a másikat. Itt valóban nem lehet mást tenni, mint az egyházzal énekelni a lábmosás felejthetetlen mozdulatai közben az *Ubi caritas et amor, ibi Deus est* dallamát, vagyis itt tetten érhető az azóta is érvényes jézusi üzenet, hogy „*ahol ilyen szeretet és ilyen isten-szerelem (amor = amour) van, ott és csakis ott van jelen az Isten*”.

Íme így teljesíti Isten az Ady Endrék és mindannyiunk vágyát: „*szeress engem Istenem, ha tudsz még engem is szeretni*”. Jézus erre vár és ezért mondja „*vágyva vágytam elkölteni veletek a húsvéti lakomát*”: az első és végérvényesen felülmúlhatatlan, egyetlen Agapét.

Ha megkíséreljük összefoglalni az eddig elmondottakat, világossá válik, hogy a magyar szeretetfogalommal körültekintően kell bánnunk. Láthattuk ugyanis, hogy szeretni többféleképpen lehet. Szeretni lehet úgyis, ahogy láttuk legutóbb a bizonytalankodó két fiú esetében, akik önzőn, kiszámíthatatlan ösztöneikre hallgatva cselekedtek. ... Lehet szeretni önzőn és önzetlenül. Az önző szeretet előbb megvizsgálja, hogy „*megéri-e*” neki szeretni. Éppen ezért jelszava a „*do ut des*”: adok, de csak akkor, ha te is adsz!

És lehet szeretni önzetlenül, ahogy szüleink szeretnek minket. Az ő szeretetük közelíti meg legjobban azt az istenes szeretetet, melyről a Szentírás azt mondja, hogy megelőz minket: Isten előbb szeretett minket, mielőtt mi egyáltalában léteztünk volna, vagy mielőtt ismertük volna Őt. Szüleink szeretete is ehhez hasonlít. Hiszen még mielőtt világra jöttünk volna, édesanyánk elárasztott szeretetével, megosztotta velünk életét, véré, mindenét... És ezért érezzük, hogy szeretetét képtelenek vagyunk viszonzni.

Természetesen mindezt analógiaként mondom, mert bármennyire is önzetlen a szülői szeretet, az a természet rendjében megy végbe, – *az istenes szeretet pedig a természetfeletti világ erénye. Ezért nélkülözhetetlen*; hiszen egy másik létrendet képvisel, és képes mindent áthatni, felemelni és tökéletesíteni. Ez a teológia nyelvén így hangzik: „*Gratia supponit et perfecit naturam*”. A természetfeletti világ felhasználja a már meglévő természetes erényeket, rájuk épít, de azokat képes egy magasabb „*áramkörbe*” transzponálni. Ezt nevezik az apostolok „*Isten hajlékának, melynek Jézus Krisztus a szegletköve*”. Így válhat egy keresztény ember, egy család, egy társadalom élete katedrálissá.

Urunk, Jézusunk! Nélküled még a szeretetiünk is torz maradna! Valóban Te vagy az Út. Csak rajtad keresztül tudunk az élet legszebb, de legjobban félreértett, megcsúfolt erényének, a szeretetnek útvesztőjében eligazodni. Taníts meg minket szeretni, hogy legalább az első lépéseket meg tudjuk tenni Te feléd. Isten hajléka szeretnénk lenni, de ez nem épülhet fel Szegletkő nélkül, és ez Te vagy! Amen.

IV. Asztalt terítő Isten

Az egymást követő vasárnapok evangéliumait akár asztali beszélgetéseknek is nevezhetnénk. Sorra hallunk lakomákról, melyeknek házigazdája, ahogy a sorok közül mindig egyértelművé válik, maga az Isten. Ezekből a beszélgetésekből megtudhatjuk, hogy milyen öröme telik Istennek a lakoma előkészítésében, a vendégek meghívásában.

A mai evangélium (Mt 22,1-14) a királyi menyegzőről szól: nagy esküvői lakomát rendez fiának a király. Ez a példabeszéd tele van nyugtalanító mozzanatokkal, sőt drámai feszültséggel. Kiderül ugyanis, hogy a vendégek nem akarnak eljönni a lakomára: visszautasítják a király meghívóját. Az ünnepélyes fogadás ennek ellenére nem marad el, mert a király adakozó kedvében van: kinyitja kapuját, és boldog-boldogtalant meghív.

Van még egy igen fontos momentum a mai evangéliumban: a vendégeknek tudniuk kell viselkedni, tisztában kell lenniük, hogy a király vendégei.

Lényegét tekintve itt is a körül forog a „beszélgetés”, amit már többször érintettem: körültekintően kell bánnunk azzal a fogalommal, amit mi szeretetnek nevezünk. Mert az, amit az evangélium és annak kapcsán mi is szeretetnek hívunk, nem azonos a mindennapi szóhasználatban ismert szeretettel. A szeretetnek ugyanis vannak kategóriái és minőségi fokozatai.

A Szentírás, a teológia is küszködik, hogyan fejezze ki ezt az emberi fogalmakkal, szavakkal szinte kifejezhetetlen misztériumot. Segítségül hívjuk a görög szellemi világ, az antik kultúra nagyjainak kifejezéseit. Hiszen ők is eljutottak a szeretetnek, mint a legnagyobb erénynek ismeretére. Fokozatokat említenek ők is. A természetben felismerték a *filiát*, amely a ragaszkodást, barátkozást, vonzódást jelenti. Ismertebb az *erosz* fogalma, melyet ma már egészen más értelemben használ a profán gondolkodás, és egyből az erotikára alkalmazza. Pedig a görög gondolkodásban az *erosz* a minden létezőben megtalálható ős energia, mely a vonzódást, az önmagából való kifelé fordulást, a szeretetet és a szerelmet jelentette. És végül szerepel az *agapé*, az *adakozó*, a *mindig mindent adni akaró*, *önmagát is felajánló* szeretet. Ezt a kifejezést is átvette a teológia, sőt ma gyakrabban halljuk még a fiatal keresztények ajkán is, hiszen „agapéra hívják” egymást, szeretet-lakomára, ami elsősorban szellemi, lelki, kegyelmi „táplálkozást” jelent.

* * *

Hogy az istenes szeretetnek ez a formája mi mindent rejt magában, arra Jézus Krisztus tanított meg minket, – vagyis Ő a példaképünk. Ezért mondja annyiszor az utolsó vacsorán: „úgy szeressetek, ahogy én titeket”. A szeretetet ugyanis nem lehet könyvből megtanulni!

Jézus az „ősmodell”, vagy ahogy Dante nevezi: Ő a Primo Amore, az Ős-szeretet. A teológia ezt azért tudja és meri mondani, mert az utolsó vacsorán Jézus erről nyíltan beszélt. „Én az Atyában vagyok és az Atya énbennem ” (Jn 14,10)... „Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja” (Jn 14,24). Aki tehát az evangélium útján jár, vagyis Jézust követi, tapasztalni fogja, hogy mire képes az istenes szeretet: olyan energia, melyet létrehozni magunk erejéből képtelenek vagyunk. Jézus az egyetlen, aki tudja és igazolja, hogy létezik az Ős-szeretet, hiszen Ő az Atyában, az Atya pedig őbenne él: „Aki lát engem, látja az Atyát is” (Jn 14,9).

* * *

Legjobb lesz, ha nagyon vázlatosan ugyan, de visszamegyünk mégis a létezés gyökeréig, a *teremtésig*.

A szentatyák, a legnagyobb egyháztanítók, köztük Ágoston is úgy közelítették meg a kérdést, hogy a teremtés mögött is az önmagát közölni akaró Istent csodálták. És mivel az Isten maga a szeretet, ezért a szeretetnek azt a legaktívabb energiáját, „motorját” jelölték meg a teremtés főelvének, mely adni, ajándékozni akar. Van abban valami megragadó, ahogy ezek a szentatyák a teremtést elképzelik és magyarázzák. Ők ugyanis azt mondják, hogy amikor az Isten döntött a teremtés mellett, „kilépett önmagából”, vagyis szó szerint: „*Deus creando aliquomodo extasim passus est*”.

Természetesen ezek emberi fogalmak, de alkalmasak arra, hogy legalább megsejtessék velünk, hogy mire is gondolnak a keresztény platonisták, amikor azt mondják, hogy az Isten a teremtés pillanatában „extázisba esett”. A görög kifejezés magyarul épp azt az előbb említett kitárulást, az önmagunkból való önzetlen kilépést jelzi, ami minden szeretetnek, de különösen az istenes szeretetnek a lényege. Ez az, amit az okfejtésünk elején *isteni ősz-szeretetnek, a dantei Primo Amore-nak – mondtunk!* És ezzel a kifogyhatatlan adakozó jósággal találkozunk az evangélium minden lapján: Jézus bárhova ment, mindig mindenkivel jót tett. Példabeszédeiben, a maiban is ez a szeretet érhető tetten: pazar esküvői lakomát készít fiának, és sok vendéget hív. Ha pedig azok nem akarnak jönni, másokat hív!

Arról van tehát szó, hogy nemcsak a teremtésnek, de Jézus életének és tetteinek is ősforrása a szeretet.

Ha tovább göngyöltjük a témát, és azt mondjuk, hogy a kreáció, a teremtés szorosan összefügg a szeretettel, lényegében eljutunk annak felismeréséhez, hogy amikor szerettünk, valamit mi is létrehozunk, alkotunk. Ugyanaz a szellemi folyamat megy végig bennünk, mint amikor az Isten szeret, és szeretetből teremt. A mai evangéliumban hallott példabeszéd analógiájára így is kifejezhetem magam: asztalt terítünk mi is, miként az Isten. Keleten a lakoma a szeretetnek, az adakozó jóságnak legmélyebb szimbóluma.

* * *

Az evangélium teológiája azonban mást is megsejtet velünk. Az Isten ugyanis szeretetéből nemcsak az univerzumot hozza létre. A *Primo Amore* teljes kibontakozásának vagyunk szemtanúi és részesei akkor is, amikor egy második kreációban egyszülött Fiát küldi a világra. Ennek érzékeltetése miatt mondja Jézus Nikodémusnak: „*Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen*” (Jn 3,14). Az Isten extatikus szeretete nélkül nem léteznék megváltás, és nem lenne egyház... A teremtő Isten így válik gyermekeinek „asztalt terítő”, lakomát készítő Atyjává.

Az evangéliumi háttérből most lépünk ki az életbe, a tanítványok életébe. Lényegében a jézusi szeretet alapjaiban megváltoztatta a világot. A szeretett Mester megtanította az apostolokat az istenes szeretetre, és ez minőségi változást hozott életükben, és rajtuk keresztül mindazok életében, akik keresztényeknek, vagyis Krisztus követőinek vallották és vallják magukat. Minden biztonnal János evangélista ennek igazolására írta le azt a jelenetet, amikor Jézus Péter apostolt vallomásra készíti: „*Szeretsz-e engem?*”, kérdezi háromszor egymás után. Sőt, még fokozza: „*Jobban szeretsz ezeknél?*” (Jn 21,15).

És hogy itt nemcsak kettejük viszonyáról van szó, hanem az Ős-szeretet továbbadásáról, bizonyítható azzal, hogy csak ennek a kijelentésnek többszöri megismétlése után bízza rá legnagyobb kincsét, a nyáját, vagyis tanítványainak, követőinek, egyházának életét és irányítását. Ez minden időkre vonatkozik, a mára is. Ha Nyugaton és most már nálunk is kiüresednek a templomok, a kolostorok, a zárdák, a szemináriumok, akkor annak okát mindenekelőtt nem külső tényezőkben, például üldözésben kell keresnünk, hanem a keresztények lelkületében, pontosabban fogalmazva: a Krisztus-követők, az apostolok, a tanítványok magatartásában. Ha ugyanis az apostolokban és ennek következtében a hívekben

az istenes szeretet fokozatosan csökken, majd megszűnik, vagyis ha nem tükrözik az Ős-modellt, akkor szétszéled a nyáj, és üresen tátonganak a legcsodálatosabb katedrálisok...

Hogy mennyire a szeretet kisugárzása a titka az egyháznak, mutatja, hogy a fenti állítás ellenkezője is szemünk láttára igazolódik. Teréz anya a szeretet katedrálisait építi a semmiből.

Bizonyára tőle is csak ezt kérdezte az Úr: Teréz, szeretsz Te engem?

V. „Ahogy én...”

Az a szeretet, amit az evangéliumban találunk, nem csupán gondolat, szó, beszéd, prédikáció, hanem maga az élet. Az élet pedig tettekből, cselekvésből áll. A szeretetet nem lehet könyvből tanulni. Az csak zengő érc és pengő cimbalom maradna. *A szeretet elsajátításához példa kell*, – minél közvetlenebb, kézzelfoghatóbb, annál biztosabb a hatás, – vagyis az, hogy az illető is megtanul szeretni. Édesanyánk, apánk, testvéreink, nagyszüleink szeretete nélkül képtelenek lennénk szeretni. Ha valaki nem kapja meg a szeretetet a családban, torz egyéniséggé válik. Ez a magyarázata annak a sok emberi torzulásnak, amivel manapság szüntelenül találkozunk.

A kereszténység titka épp abban rejlik, hogy az isteni Ős-szeretet a forrása, melyet Jézus emberi közelségbe hozott, vagyis kézzelfoghatóvá tett. Aki egyszer rátalál, találkozik vele, és egyre közelebb kerül hozzá, képtelen megszabadulni tőle, éppen a belőle kisugárzó szeretete miatt.

Jézus istenemberi mivoltának egyik legperdöntőbb bizonyítéka a tér és idő korlátait is legyőzni tudó szeretete. Emberekre gyakorolt hatása változatlan. Nem függvénye az időnek. Simon Péterre épp olyan hatással van, mint Saulra, aki nem is látta és nem is találkozott vele. Nem tudja kivonni magát hatása alól Ágoston, Árpád-házi Erzsébet, Prohászka, Teréz anya..., s mi sem! Évszázadok és évezredek jönnek-mennek, de a Jézusból kiáradó Ős-szeretet változatlan erővel működik és hat. Ezért annak a szeretetnek a mércéje, melyről ezekben a meditációkban szó van, ugyanaz, mint amit az Utolsó vacsorán mondott tanítványainak: *Úgy szeressetek, ahogy én szeretem az Atyát, és ahogy én szeretlek titeket*. Lényegét tekintve az egész evangélium erről szól, az első betűtől az utolsóig. De magának az egyháznak pusztá léte, fennmaradásának titka, a Krisztus-követők életének szemképráztató csodája is ebből a szeretetből nyeri magyarázatát.

Tehát az eddig elmondottakból levonhatjuk a vitathatatlan megállapítást, hogy az istenes szeretetet is „látni” kell, éppúgy, mint a többi szeretetet. Jó, ha lelkünkbe véssük az egyik „koronatanúnak”, János evangélistának szavait: *„Amit hallottunk, amit saját szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és kezünk tapintott: az élet Igéjét hirdetjük nektek. Az élet megjelent. Mi láttuk, tanúságot teszünk róla és hirdetjük nektek az örök életet, mely az Atyánál volt, és megjelent nekünk”* (1Jn 1,1-3).

Jézus teljesen tisztában volt azzal, milyen nehézségekbe ütközik az ember hite, éppen korlátoltságunk miatt. Tudta, mert hallotta az örök emberi okoskodást: „majd elhiszem, ha látom”. Éppen ezért, évezredekre előrelátva, a feltámadás problémájának feloldásán úgy segített, hogy egy valódi dráma keretében „rendezte meg” a hitetlenkedő Tamás történetét. Inkább elviselte egyik apostolának kételkedését, csak hogy a világ végezetéig igazolhassa az evangélium legfőbb igazságát: van feltámadás és van örök élet. *„Tedd ide ujjadat, nyújtsd ki kezedet s tedd oldalamba.”* (Jn 20,27) Ennél nagyobb irgalmat nem gyakorolhatott volna velünk az Isten, hiszen tudja, hogy a testbe, a fizikai világba beleágyazott szellemi létünk csak az agyunk sejtjein és idegszálain keresztül tud működni. Számunkra létkérdés, hogy a legszűkebb baráti kör egyik kételkedő, hezitáló bennfentese belenyúlhatott a feltámadt krisztusi test sebeibe. Örök időkre érvényes mondat hangzott el ekkor Jézus ajkáról: *„Boldogok, akik nem látnak, és mégis hisznek”* (Jn 20,29). Ezzel oldotta fel Jézus a hitnek és a látásnak nagy paradoxonát. Hiszen jól tudjuk, hogy az egyik kizárja a másikat. Ha valamit látok, akkor azt nem hiszem, hanem érzékszervemmel tapasztalom. De ha ez a közvetlen, „kézzelfogható” tapasztalat nem adatik meg, még sem mondhatom, hogy az a nem látott, titokzatos valami nem is létezik!

* * *

Lényegét tekintve a két apostolnak, Jánosnak és Tamásnak írásban rögzített vallomása bevezet minket az istenes szeretetnek abba a mélységébe, melyről a mai evangélium szól (Mt 22,34-40). És ez rávilágít éppen arra, amiről eddig elméltünk.

A farizeusok és az írástudók Jézust a törvény szövevényébe akarták belezavarni, és ezzel módot nyerni arra, hogy vizsgáztassák a törvényismeretből. Az Ószövetség is a szeretetre épült, csak hogy a sok magyarázkodás már-már felismerhetetlenné tette az Isten eredeti szándékát. Ezért állandóan azon vitatkoztak, hogy a 613 törvényből melyik a főparancs?

Ezzel a nagyon is átlátszó csapdával akarták nehéz helyzetbe hozni Jézust. Azt gondolták ugyanis, bármit válaszol, valamelyik írástudói csoport véleményével úgyszólván ellentétbe kerül. Ez az evangéliumi jelenet tehát számunkra kiváló alkalmat nyújt, hogy megtudhassuk, mi a véleménye Jézusnak a szeretetről?

Egyértelmű, hogy Jézus elsőként a szeretet gyökerére mutat, arra az Ős-szeretetre, mely létrehozta a világot, benne az embert, akinek ezt a szeretetet viszonzni kell: „*Szeresd Uradat teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.*” Ő maga mondja, hogy ez a legnagyobb, ez az első, vagyis e nélkül a szeretet nem is létezne. Ez az ősforrás, a kiapadhatatlan, melybe mindig leengedhetjük életünk, szívünk, lelkünk, értelmünk, sorsunk „vödreit”. Ez az Élő Vizek forrása: belőle és benne élünk, mozgunk és vagyunk. Ez az a „vérkeringés”, mely összeköt bennünket az Ős-szeretettel, az Istennel. De a háromszor hangsúlyozott *teljes* azt is jelzi, hogy az isteni szeretet viszonzása nem történhetik közönséges módon, „fél erővel”, hanem minden energiát összeszedve, a szív, a lélek, az értelem összes erőit erre az egyre, az Istenre koncentrálni kell megvalósítani.

Csak hogy a kérdés azonnal földre teperi az embert: hogyan lennének képesek erre?

Mivel Jézus az emberi létet belülről ismeri, hiszen „*Ő tudja, hogy mi lakik az emberben*” (Jn 2,25), olyan megoldást ad, hogy összeköti az Isten szeretetét az ember, a felebarát szeretetével. A felebaráti szeretet is szerepel az Ószövetségben (Lev 19,18), de külön és elszakítva a közös gyökértől, az ősforrástól. Olyannyira, hogy egyedül Jézus magyarázta meg az írástudóknak és saját tanítványainak, azok pedig nekünk, hogy az Isten és a felebarát szeretetének gyökere közös. „*Amit egynek a legkisebbek közül cselekesztek, nekem teszitek*” (Mt 25,40). Ennek a titoknak teológiai összegezését János evangélista, a szeretett tanítvány fogalmazta meg: „*Aki azt állítja, szereti az Istent, de felebarátját gyűlöli, az hazug. Aki ugyanis nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szerethetné? Ezt a parancsot kaptuk tehát tőle: Aki szereti Istent, szeresse testvérét is.*” (1Jn 4,20).

Az ószövetségi szeretet egészen leszűkítette a szeretet gyakorlásának körét. Éppen ezért kellett Jézusnak megmagyaráznia az írástudóknak, hogy ki az ember felebarátja? A válasz megdöbbentő: nemcsak a szeretetreméltó jó ember, hanem a kellemetlen, a rossz, sőt az ellenség is. Az evangéliumi tanításnak ez a legnehezebben megvalósítható parancsa! Megvalósítani emberi erővel képtelenség. A parancs teljesítéséhez isteni erőforrásra van szükségünk, mely képes motiválni és egy magasabb dimenzióba emelni a mi emberi „szimpátia rendszerünket”. Ennek a transzponálásnak a kulcsszava: „*Ahogy én...*” A felebaráti szeretetet csak Jézus példaadásával vagyunk képesek megvalósítani. Ezt Ő nagyon jól tudta, és ezért mondta el példabeszédeit, melyeknek Ő nemcsak elmondója, de megvalósítója is volt.

Ezt oly egyszerűen, oly természetesen mondta el, hogy hallgatói megértették, és mi, az evangéliumok olvasói is azonnal értjük, hogy a főszerelő mindegyikben az Isten, az Atya, vagy maga Jézus. *És mindegyik szerepben a szeretetnek egy-egy lényeges eleme kerül a fókuszba.*

Egyértelmű, hogy ő a jó pásztor, aki ismeri nyájának minden tagját, hangját, ügyes-bajos dolgait, – nem béres, hanem pásztor, vagyis védi életüket, és ha valamelyik elcsatangol, utána megy még a szakadékba is, és nem veri meg, hanem vállára veszi és hazaviszi.

Ő a szőlőskert ura és a földjét megművelő szántóvető gazda, aki szórja a búzaszemeket, figyeli, hogyan bújik ki a földből a csíráképes vetés, miközben türelmesen figyeli az ellenség éjszakai aknamunkáját, a konkolyhintést is. Ő az aratás ura, szuverén: ő rendeli el, hogy mikor válasszák szét a tiszta gabonát a szeméttől, a pelyvától, hogy jó legyen a mindennapi kenyér.

Ő adja a lisztet és a kovászt, és ő az asztalra kenyeret tevő házigazda, a fiának lakomájára mindenkit meghívó atya.

Ő a kifosztott hajléktalanok jószívű orvosa, az irgalmas samaritanus, aki az ismeretlen idegennek is beköti sebeit, és ingyen gyógyíttatja.

Ő a tékozló fiát hazaváró apa, aki mindennap nézi a ház ablakából, hogy jön-e a fia, és amikor felismerhetetlenségig lerongyolódva koldusként megérkezik, örömeiben szemrehányás nélkül magához öleli, csókolja, ujjára húzza legértékesebb gyűrűjét, mert „meghalt”, de „feltámadt”. Óriási lakomát rendez, szól a zene, mindenki táncol...

Igen! így kell szeretni... Vagyis ahogy én szeretem az Atyát, és ahogy én szeretlek titeket, – én, a Megváltó, az Atya egyszülött Fia, akiről az Ős-szeretet, a Primo Amore így nyilatkozott: „Ő az én szeretett Fiam”: ... tehát Őt hallgassátok, és azt tegyétek, amit Ő mond.

Míg a példabeszédek az istenes szeretet drámai megfogalmazásai, addig Jézus szeretet-aktusai életének mindennapjaihoz tartoztak. Akárhol nyitjuk ki az evangéliumot, Jézus szeretet-megnyilvánulásaival szembesülhetünk. Nem kezdek felsorolásukba, mert akkor a már ismert négy evangélium tartalomjegyzékét kellene leírnom. Tény, hogy a Kánai menyegzőtől kezdve a hozzátóduló gyerekeken át az apostolok lábmosásáig Jézus nem tett mást, mint amit János evangélista a nagycsütörtöki dráma prelúdiumaként így fogalmaz meg: „*Ekkor adta övéinek, akiket szeretett, szeretetének legnagyobb jelét*” (Jn 13,1).

Aki csak egyszer is végigolvassa az evangéliumot, meggyőződhet arról, hogy Jézus élete nem más, mint az élet legváratlanabb pillanataiban gyakorolt szeretet. A művészet nyelvére lefordítva, emberi kifejezést alkalmazva, ezt nevezzük modellnek. Jézus az istenes szeretet Ős-modellje. A legnagyobb és a legegyszerűbb Krisztus-követők évezredek óta nem csinálnak mást, mint Őt próbálják mintázni, egy-egy szeretet-gesztusát igyekeznek kisebb-nagyobb sikerrel megközelíteni, és újra megtestesíteni. Lényegét tekintve kereszténynek lenni annyit jelent, mint az imitatio Christi-t a világban és a világ végezetéig a szeretet nyelvén megfogalmazni és életre kelteni.

* * *

Az imitatio Christi legnehezebb próbatétele Jézusnak abban a kijelentésében rejlik, melyet az evangélium néhány szóban sűrítve így fogalmaz meg: *A legjobban az szeret, aki életét is odaadja barátaiért* (Jn 15,13). Tudjuk, hogy Jézus még ennél is többet tett: életét még ellenségeiért is feláldozta. A mérce tehát valóban meghaladja a legnagyobb emberi erőfeszítést is. És mégis tudják követni ebben is, és nem is kevesen..., még magyar földön is.

Ma október hatodika van. Az aradi vértanúk mindegyike imádkozva, vagy kereszttel kezében állt a kivégző osztag elé. Ez azt jelenti, hogy eljutottak a szeretet legmagasabb fokára: életüket áldozták fel másokért, értünk. Ők nemcsak hazájuknak, de az evangéliumnak is hősei.

Álljon itt bizonyságul két dokumentum.

Damjanich János imája kivégzése előtt, 1849. október 5-éről 6-ára virradó éjjel.

Mindenség Ura! Hozzád fohászok! Te erősítettél engem nőmtől való elválás borzasztó óráiban, adj erőt továbbra is, hogy a kemény próbát: a becstelen, gyalázatos halált erősen és férfiasan állhassam ki. Hallgasd meg, ó Legfőbb Jó, vágtyeli kérésemet! Te vezettél, Atyám a csatákban és ütközetekben, – Te engedted, hogy azokat kiállhassam, és a Te védelmező karod segített némely kétes küzdelemből sértetlenül kilábolni. Dicsértessék a Te neved mindörökké!

Oltalmazd meg, Mindenható, az én különben is szerencsétlen hazámat a további veszedelemtől. Hajlítsd az uralkodó szívét kegyességre a hátramaradó bajtársak iránt, és vezérelj akaratát a népek javára! Adj erőt, ó Atyám, az én szegény Emiliámnak, hogy beválthassa nekem adott ígését: hogy sorsát hitének erejével fogja elviselni.

Áldd meg Aradot! Áldd meg a szegény, szerencsétlenségbe süllyedt Magyarországot! Te ismered, ó Uram, az én szívemet, és egyetlen egy lépésem sem ismeretlen előtted, azok szerint ítélj fölöttem kegyesen, s engedj a túlvilágon kegyes elfogadást találnom.

A másik dokumentum Leiningen tábornok végrendelete.

Megrendülve olvasom az aradi vértanúk hagyatékában őrzött leveleket, vallomásokat, és a minorita atyák 150 évvel ezelőtt írt feljegyzéseit. Ezek között van Leiningen tábornok búcsúlevele, melyet feleségének és három gyermekének írt, valamint az a beszélgetés, amit az utolsó órában folytatott a gyóntatójával. Arra kérte, hogy mihelyst lehet, keresse fel családját, adja át feleségének a búcsúlevelet, – fiának pedig azt a keresztet, melyet mindig magánál hordott. Aztán hirtelen visszakérte a paptól, mert kereszttel a kezében akart meghalni. Utolsó mondata ez volt: „Kérem Önt, hogy halálom után vegye ki görcsösen szorított kezemből ezt a keresztet, és adja át majd fiamnak örök emlékezetül!”

Mindez 154 éve történt. És miközben arról elmélkedem, hogy mit jelent az evangéliumból felénk áradó istenes szeretet, és melyek ennek a szeretetnek fokozatai, íme eljutok az aradi vértanúkhöz, akik Jézus keresztségével a kezükben adják oda életüket hazájukért, családjukért, gyermekeikért, értünk.

Uram, az ő imájukkal fordulunk Tehozad: „Áldd meg a szegény, szerencsétlenségbe süllyedt Magyarországot”, és adjál olyan édesapákat, akik legnagyobb kincsüket, a Te keresztet adják örökségül gyermekeiknek. Íme ők megértették, amit az utolsó vacsorán mondtál: „Úgy szeressétek egymást, ahogy én titeket”. Amen.

VI. Szólalj meg Istenem

A szeretetet nem tudjuk elképzelni párbeszéd nélkül. Miért? Mert akár engem szeretnek, akár én szeretek, – különösen, ha kölcsönösen szeretjük egymást –, szükségképpen látni akarom őt, és beszélni akarok vele... Ő is, én is! Ez emberi lényünk, szellemi mivoltunk számára olyan, mint tüdőnek az oxigén.

Van egy klasszikus latin mondás, mely a kérdés elevenjére tapint: „*Procul ab ore, pocul a core*”. Szabad fordításban ez annyit jelent, hogy minél távolabb kerül valaki a szeretett személytől térben és időben, annál inkább távolodik a szívtől is. Ezt igazolja minden jó barát, minden szerelmes férfi és nő, és minden szülői-gyermeki kapcsolat. A latin közmondás mögött tehát óriási lélektani igazság rejtőzik. És ezt így lehetne egy mondatban megfogalmazni: a szeretet elképzelhetetlen látás-hallás, kommunikáció, vagyis életközelség nélkül.

Érdeemes elgondolkozni a következő igaz történeten, melynek főszereplője mindössze egy négyéves kislány, a Zsuzsi. Volt egy kis játékbabája, Hannának hívták. Ő adta a nevét. Vele volt éjjel-nappal, – etette, itatta, öltöztette, – még tisztába is tette, ahogy azt a kislányok szokták nagy komolyan csinálni. – Egyik nap édesanyja észrevette, hogy Zsuzsi feltűnően szomorú. Mi lehet ennek az oka? Nem volt beteg, – nem volt láza. Feltűnt azonban, hogy nincs vele a játékbabája, a Hanna! Faggatni kezdte: „Zsuzsikám, hol van Hanna?”... Ekkor eltörött a mécses, és óriási sírás közepette elpanaszolta anyja ölében, hogy hiába csókolgatta, hiába mondta neki, hogy mennyire szereti, Hanna némán hallgatott. Nem mondta neki, hogy „szeretlek”. Ez annyira bántotta a kislányt, hogy bedobta a kályhába.

Nehezen tudjuk elviselni a barátságban a távolságot és a némaságot. Aranyuszájú Szent Péter a szeretetről szólva külön is megjegyzi, hogy „*aki szeret, arra törekszik, hogy láthassa azt, akit szeret... Ebből következik az, hogy a szeretet, mely Istent látni kívánja, Mózessel mondja: Ha kegyelmet találtam előtted, mutasd meg nekem arcodat... És ezt mondja a zsoltáros is*” (Zsolt 79,4).

Látni és beszélni vele! – Ha kinyitjuk az evangéliumot, meggyőződhetünk arról, hogy ugyanezzel az igénnyel kezdődött minden, – maga a kereszténység, az egyház is. Keresztelő János volt a kezdeményező! Ő volt az, aki hangosan, feltűnően, szinte követelve mondta saját tanítványainak: „Itt van Ő, – menjete, keressétek fel, beszéljete vele”...

Teológiát lehet könyvből tanulni, de evangéliumot nem! Az evangélium lényege a Krisztus-követés, – abban pedig eleve benne rejlik a találkozás, a látás, a beszélgetés. Minden apostolnak és minden kereszténynek megvan a maga története, mely mindig a találkozással kezdődik. *Jézus megfordult és látta, hogy követik. Megkérdezte őket: „Mit akartok,” ... Azok így feleltek: „Mester, hol lakol?” Ezt válaszolta: „Jöjjetek, nézzétek meg.” ... Erre elmentek, megnézték... és aznap nála maradtak* (Jn 1,35).

Lényegét tekintve így, vagy ehhez hasonló módon kezdődik mindegyikünk története. És a találkozás kitörölhetetlen nyomot hagy bennünk, – mindenre emlékezünk, – a hangra, a kérdésekre, a válaszokra. Még az órára is: „*Ez a tizedik órában történt*” (Jn 1,39).

* * *

Vajon mi történik akkor, ha nem sikerül találkozunk Vele? Ha nem látjuk és nem halljuk? Ezzel olyan kérdéshez értünk, mely a leggyakoribb problémája az embernek! Lehet-e megkerülni ezt a kérdést? Kereszténnyé válhat-e valaki úgy, hogy nem látja és nem hallja soha az Istent?

A válasz egyértelmű: nem!!

Mivel ezt a kérdést nem lehet, és nem is akarom megkerülni, szeretnék megint lenyúlgni a probléma gyökeréig. Először azt kellene tisztáznunk, hogy mi rejlik e kifejezés mögött: „*Szólalj meg Istenem*”? Egyáltalában mikor, hol, hogyan „beszél”, hogyan „szól” az Isten?

Ahhoz bizonyára nem kell különösebb filozófiai, teológiai képzettség, hogy belássuk: Isten nem úgy „beszél”, mint mi emberek. Vagyis nem emberi hangon szól hozzánk. Amikor ezt a kérdést valamiképpen meg akarjuk közelíteni, jó, ha a metafizika lényegére tapintunk rá, – *hiszen ez szorosán összefügg a fizikán, az anyagi világon túli dimenzióval*. Pontosan úgy, ahogy a görög fogalom jelzi is, – vagyis ez a *meta-fizika* világa, ahol az analógián kívül nem sokra megyünk a tér és az idő adta fogalmakkal. A Biblia olvasása közben gyakran észrevehetjük, hogy a próféták, evangélisták is milyen nehezen tudják emberi szavakba foglalni a hozzánk szóló Szentlélek „üzenetét”.

Isten a történelemben jelen van, – hiszen a kreáció szünet nélkül tart, – különben nem lenne élet. De szavak helyett, emberi beszéd helyett jelekben adja tudtunkra jelenlétét. A mai hangzavarban, a fülsiketítő bábeli zűrzavarban már alig értenek néhányan az ún. jelképes beszédhez, mellyel sokkal többet lehet mondani, mint az egyre színtelenebbé, üresebbé váló szóbeszéddel.

Ezért mondja Reményik Sándor még egymás közötti viszonylatban is: „*Jelek, jelek... ember embernek adhat egyebet? S a jelek mögött egy egész világ van. Mindentől elrekesztve, önmagában.*”

Isten és ember között ez a jelekkel történő „beszéd” még szükségszerűbb! – A legszebb példát erre Illés próféta történetében találjuk. Azt a parancsot kapta, hogy fent a hegyen egy barlang szájánál találkozni fog az Úrral. „S lám az Úr elvonult arra. Hegyeket tépő, sziklátak sodró, hatalmas szélvész haladt az Úr előtt, de az Úr nem volt a szélviharban. A szélvésznek földrengés lépett a nyomába, de az Úr nem volt a földrengésben. A földrengés után tűz következett, de az Úr nem volt a tűzben. *A tűzet enyhe szellő kísérte... És ekkor Illést egy hang megszólította: Mit csinálsz itt Illés?*” (1Kir 19,11-15). Isten az enyhe szellőben szólalt meg.

A próféták útján több alkalommal és többféle módon szólt őseinkhez, olvassuk a Zsidókhoz írt levélben: „*Ebben a végső korszakban a Fia által beszélt hozzánk*” (Zsid 1,1-4). Valóban a legérthetőbben a megtestesült Ige szólt hozzánk. De még Jézus is hányszor kifakadt, amikor egészen világosan akart egy számunkra nehezen felfogható titkot megmagyarázni. „*Hát még ti sem értitek?*” Ilyenkor szokott a jelbeszéd, a példabeszéd „műfajához” fordulni, és felsóhajtott: „*Mihez is hasonlítsam az Isten országát?*”

Vagyis még Jézus is szükségesnek látta, hogy „jelbeszédhez” forduljon, mert ezzel könnyebben át tudta adni gondolatait a nehézkes felfogású embereknek, beleértve tanítványait is. Felhasználta népének, anyanyelvének minden gazdagságát, – hasonlatokkal, analógiákkal igyekezett színesebbé, érthetőbbé, kézzelfoghatóbbá tenni azt, amit különben emberi szóval kifejezni képtelenség... („szem nem látta, fül nem hallotta” azt, amit Pál elragadtatásában „odaát” látott és hallott!)..

Épp Pál apostol tapint rá a teljes igazságra: *aki az Isten világában szeretne valahogy eligazodni, annak előbb a Lélekhez kell fordulni, hiszen nélküle azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkozni* (Róm 8,26). Sőt „*még azt sem tudnánk kimondani, hogy Jézus az Úr, hacsak a Szentlélek által nem*” (1Kor 12,3).

Ezeknek ismeretében jobban, mert alázatosabban, vagyis a tényeknek megfelelően vizsgálhatjuk, hogy mit kell értenünk azon, amikor arról medítálunk, hogy az Isten, a Lélek felénk fordul, „beszél hozzánk”. Vagyis hogyan szól hozzánk az az Isten, akivel találkozni szeretnék, akit nagyon meg szeretnék ismerni, hogy „teljes szívből, teljes lélekből, minden erővel” szerethessem. *Az ember ugyanis szeretni csak azt képes, akit ismer, sőt megismer, akivel párbeszédet folytathat.*

Nézzük most azokat a lehetőségeket, melyeket fel szokott használni az Isten, tehát a Szentháromság bármelyik személye: az Atya, a megtestesült Ige és a Szentlélek.

Mondhatnám azt is, hogy a szívárvány minden színárnyalata szóba jöhet, hiszen a Lélek ott és úgy fúj, ahogy és ahol akar. Mégis a leggyakoribbakról szólok, hogy legalább ezekre figyeljünk fel, ha lehajol hozzánk az Úr. Most különösen az Újszövetség és az egyház életében megfigyelhető „isteni kommunikációkra” összpontosítom figyelmemet.

Általánosságban az mondható, hogy az Isten közvetlenül ritkán szólítja meg az embert. A páli, az Assisi Ferenc-i, Avilai Teréz-i, Pio atyai, és a többi közvetlen elragadtatásokról nehéz szólni, mert ők maguk is képtelenek voltak pontos beszámolót adni ezekről. Olyannyira, hogy Nagy Terézt is csak lelkiatyja tudta nagy nehezen meggyőzni, hogy látomásai és elragadtatásai mögött nem a Sátán van, hanem a Szentlélek.

A legtöbb esetben a minket megszólítani akaró Isten személyeket, élőlényeket, eseményeket, tárgyakat használ fel.

A későbbiek folyamán több megtörtént, és megrendítő példát fogok erre vonatkozóan mondani.

Most azonban elsőként a prédikációkban is igen ritkán érintett üzenetadásra, „megszólításra” szeretném felhívni a figyelmet: Isten üzenete ugyanis legbiztosabban az egyházra bízott *hét szentségen keresztül érkezik hozzánk!* – Ezzel azért kell behatóan foglalkoznunk, mert ezen a területen csúszhatik be legkevésbé a szubjektív elem. A katolikus egyház szentségei épp azt nyújtják, amiről imént szoltam. *A szentségek ugyanis jelek, melyek egyrészt Jézustól nyerik legitimitásukat, másrészt pontosan nyomon követhető, hogy mit akarnak közvetíteni Isten és a hívő között!*

Bizonyára nem véletlenül ér bennünket az a vád, hogy a szentségek vétele idők folyamán mind a szentséget kiszolgáltató pap, mind az egyes hívő életében könnyen mechanikussá, sablonossá, megszokottá válhat. Ebben az esetben igazán elmondható a Sík Sándor-i könyörgés: „Ments meg, Uram, a szürkéségtől”.

Nincs itt most alkalom arra, hogy ennek a „veszélynek”, állandóan ránk leselkedő kísértésnek teológiai háttérét bővebben kifejtsem. Mindössze néhány szóban a probléma lényegéről annyit mondok, hogy a szentségek isteni erejüknél fogva hatásosak („ex opere operato” kifejezéssel illeti a szaktudomány). Vagyis magát a szentté tevő kegyelmet akkor is megkapja a hívő, ha a szubjektív feltételek nincsenek biztosítva. (Teológusaink frappáns hasonlata: az éltető forrásvíz akkor is megment a szomjhaláltól, ha rozsdás csatornán keresztül jut el a sivatag vándorához.) – Minden más esetben az illető felkészültsége döntően hat a kegyelem hatékony és eredményes működésére („ex opere operantis”).

Az épp csak érintett veszélyforrást úgy lehet feloldani, hogy se a szentségek kiszolgáltatói, se az azokat magukhoz vevő hívek ne engedjék üressé, megszokottá, „szürkévé” lefokozni az Isten nekünk szánt kegyelmi „üzeneteit”. Előbbi hasonlattal élve: ne engedjük, hogy „rozsdás csatorna” legyen a lelkünk!

Hogy a szentségek milyen mélységeket rejtenek magukban, arra akkor döbentem rá, amikor egy Jézus Szíve ünnepen a prefációt énekeltem. Itt ugyanis rátaláltam a szentségek ősforrására, ami azonos a már többször említett Ős-szeretettel, a Primo Amore-val.

Íme a Sanctus előtti prefáció eme mondata:

Ő szeretetből életét áldozta, s a keresztfán magasba emelve odaadta önmagát értünk, hogy átszúrt oldalából jöjjenek létre a Szentségek, melyekkel egyházát élteti, hogy mindenki vonzódjék szívéhez.

Tulajdonképpen itt van elrejtve mindaz, amit eddig az előbbi fejezetekben elmondtam. Az Úr Jézus ugyanis arra figyelmeztette övéit, hogy a legnagyobb szeretete annak van, aki életét is odaadja másokért. Nagypénteken ez történt. A teljes áldozathoz még kellett az átdöfött szív. Valóban beteljesedett, – és ez mindmáig élő szimbóluma az abszolút szeretetnek. *Fölséges titok*

*táru*l itt élénk: a szentségek az isteni szeretetnek ebből az örvényéből, az utolsó csepp vérét is nekünk adó Szentséges Szívből erednek.

* * *

Lesz még alkalom, hogy ebben a sorozatban rámutassak, hogy a szentségeken keresztül hogyan „beszél” hozzánk az Isten. Most e gondolatsor végén csupán egy felejthetetlen történetet mondok el, melyet abban a könyvben találtam, melyet minap kaptam az Internet útján megismert református lelkész testvéremtől. A magyarra fordított könyv címe: *Egy püspök derűs emlékezései*, írója az a *Reinhold Stecher*, aki az osztrák püspöki kar legismertebb és legszeretettebb tagja.

Egy alkalommal arra kérték a püspököt, hogy szolgáltassa ki a bérmálás szentségét a súlyosan fogyatékosok körében. Volt egy szerényen megfogalmazott feltétel is, a prédikáció három percnél ne legyen hosszabb. – Soha nem készült még ilyen hosszán és ennyi izgalommal. Érezte, hogy minden eddigi szokásos fordulatot ejtenie kell, – nem mondhat még kis történetet sem, hisz hallgatói úgyszemint értenék.

Elérkezett a várva várt nap. Az első sorban ült néhány bérmálkozó a szüleivel és bérmaszüleivel. – A prédikáció helyett mindössze ez hangzott el: *„Kedves Gyerekek! A mama, a papa és a testvérek és a néni szeretnek Benneteket. És a Nővérek is szeretnek Titeket. Meg akarják nektek mutatni, hogy szeretnek Titeket. És ilyenkor megsimogatják a fejeteke*t, a hajatokat és arcotokat, ahogyan én ezt most Rudolfffal és Anitával teszem. – És bérmáláskor is ez történik: Isten szeretete simogat meg Benneteket, mert Ő szeret Titeket. Ha tehát ezzel a szent olajjal keresztet rajzolok homlokotokra, akkor a Jóisten simogat meg Titeket. ”

Ezután szó szerint ezt írja a püspök:

„Amikor a bérmálásra kerül a sor, egy fiú elé lépek, akit a mamája a karjában tart, és alig tudja lefogni görcsösen hadonászó mozdulatait. És amikor a szent olajjal keresztet akarok kenni a homlokára, elhúzódik a szája – nem tudom, hogy ez mosoly akar-e lenni – és nagy nehezen kimondja: *S-S-simogat*. És a szája sarkából lecsöppen egy kis nyál a szép ünnepi ruhájára. Az anyja veszi a zsebkendőt, letörli, és ugyanazzal a mozdulattal rögtön a saját könnyeit is beletörli... Ezt ugyan nem kellett volna megtennie, hisz egy fogyatékos gyermek anyjának könnyei az oltár előtt sokkal fényesebben csillognak, mint a püspökkereszt gyémántjai...” Majd elmondja, hogy életének ez volt a legjobb prédikációja, és a kis fogyatékos gyermek szájából elröppenő „*s-s-simogat*” többet ért számára, mint egy konferencia végén kapott tapsorkán a hallgatóktól.

„Szeress engem Istenem, és szólalj meg!” Ezzel a kitörölhetetlen vággyal közeledünk Feléd, Uram! És Te nemcsak szavakat mondasz, hanem szentségeiden keresztül még simogatsz is minket. Ó végtelen szeretet! Amen.

VII. „Szerette övéit, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket”

Most nem az a célom, hogy egyenként végigvegyem a szentségeket, és bebizonyítsam, hogy rajtuk keresztül milyen sokszor és milyen különleges szeretettel szól hozzánk az Isten, Inkább kiragadok egy-egy szentségi megnyilvánulást, mely mindössze abban hasonlít egymáshoz, hogy mindegyik egy szentséghez fűződik.

Az alaptéma továbbra is az, hogy szeretnénk elhinni, megtapasztalni, hogy szól hozzánk az Isten, és szeretnénk, ha meg is tudnánk érteni. Titokban arra is vágyunk, hogy ez a szó ne legyen nagyon „kenetes”, – és ha lehet, ne legyen általános... Inkább legyen olyan, hogy mindenki ráébredhessen: *Az Isten most hozzám szólt! Ez csak Istentől jöhetett!*

Létezik-e egyáltalában ilyen? És ha igen, vajon nagyon ritkán, – vagy tán gyakran lehet hallani? És csak szentek részesülhetnek ebben, vagy tán az átlag keresztények is, akiket egyszer megkereszteltek, és még talán meg is bérmáltak?

* * *

Mindannyian meg vagyunk keresztelve és bérmálva. És legtöbbször nem is gondolunk arra, hogy már ez elegendő ahhoz, hogy felhasználjon minket a Szentlélek.

A *Kereszttség és a Bérmálás szentsége* a krisztusi életnek, a Krisztus-követésnek nélkülözhetetlen alapja és feltétele. Amilyen mértékben járja át az egyház életét a második Vatikáni Zsinat Szentlelke, olyan mértékben növekszik a felnőttek keresztelésének aránya. Papságom utolsó tíz évében több felnőttet kereszteltem és bérmálok, mint csecsemőt, így van lehetőségem a megfigyelésekre, és a következtetések levonására.

A legmarkánsabban az figyelhető meg, hogy a jelentkezők komolyan akarnak Krisztus követőivé válni, és ennek érdekében nem kímélnék időt, fáradságot, mert méltókká akarnak válni a keresztény név és méltóság viselésére, valamint a kötelezettségek vállalására. (Miközben ezeket a sorokat írom, két telefonhívás is érkezett: egy orvosnő és egy fiatal édesapa kéri, hogy készítsem elő a kereszttség és a bérmálás szentségének felvételére, mert keresztény életet szeretnének élni!)... Így valósul meg az egyház eredeti szándéka, hiszen ezt a két „alap szentséget” *beavatásnak* szánta. (Jó, ha a ma is működő közösségek, nagy múltú lovagrendek felvételi procedúrájára, szertartásaira és azokkal együttjáró, életreszóló, és magatartást irányító beavatására gondolunk!)

A családok élete annyira elvilágiasodott, annyi házasságban nincsenek is megkeresztelve a szülők, a kijelölt keresztszülők, hogy érthető („vere dignum et iustum est”): az egyház megvizsgálja, van-e a jelentkezőben a szentségek felvételéhez kellő hit? Az utánunk következő korszakban a lelkiégtörténeti irodalomnak bizonyára új fejezete nyílik, mely a megtérések, keresztelések elgondolkoztató és megrendítő történeteit foglalja majd magában.

Rátérve e két szentség beavatási funkciójára, csodálatos perspektíva nyílik a hívek és az istenkeresők számára. Aki ugyanis részesül a kereszttségben, két feladatra is alkalmassá válik az Isten országában. Az egyik, mely minden másnak gyökere és ősforrása: *Isten gyermekévé avatja a megkereszteltet: élete, sorsa abba az isteni „vérkeringésbe” oltódik bele, melynek lényegét Pál apostol ezekkel a szavakkal fogalmazta meg: „Élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem ”* (Gál 2,20).

A másik funkcióra a felnőtt kereszteléskor együtt kiszolgáltatót bérmálással válik alkalmassá minden hívő: apostollá válik, vagyis rá is vonatkozik az egyetemes krisztusi parancs: menj és hirdesd életedd, példáddal, szavaiddal, hogy itt az Isten országa.

Jóllehet ez a kétezer éves egyházban az első pillanattól kezdve az említett két szentség legbensőbb értelme és kegyelmi tartaléka volt, – mégis napjainkban érhető tetten a világban élő keresztények felelőssége. Bizonyára a másfélezer évig tartó *klerikus és laikus osztályba sorolás összeomlásának* kellett bekövetkeznie, hogy ennek gyümölcseit épp napjainkban lássuk megérni.

* * *

Úgy érzem, ezek előrebocsátására azért volt szükség, hogy annál jobban láthassuk és élvezhessük, hogy az Isten hogyan használja fel olykor épp a világban élő híveket arra, hogy megszólítsa övéit. *„Mivel szerette övéit, akik a világban maradtak, mindvégig szerette őket”* (Jn 13,1).

Rám azok a történetek hatottak legjobban, melyek mögött lehetetlen volt nem észrevennem az isteni Ős-szeretet működését. Hiszen, ne feledjük el, elmélkedéseink épp arról szólnak, hogy Isten, a Végtelen Szeretet lüktet mindenben, – és ez a szeretet szólít meg minket.

A múlt század elején közismert volt az orvostudósok körében *Alexis Carrel* neve. Az akkori francia közélet vagy szabadgondolkodó, vagy ateista volt. Carrelt is ilyennek ismerték, különben nem választották volna a Francia Akadémia tagjai közé.

Sokan felfigyeltek szellemi nyitottságára. Többek között sokat foglalkozott a Lourdes-ban történt csodákkal, különösen azért, mert tudott arról, hogy azoknak hitelességét tudósok, sőt ateista orvosok is vizsgálták. Ezekben az években gyakran felsóhajtott: *„Ó, ha látnék egy csodát!”*

Mivel Isten szereti övéit, a kételkedőket is „mindvégig szereti”, ezért teljesítette vágyát. 1909-ben egyik betegével Lourdes-ba utazott. Mint kiváló orvos ismerte betegét, tudta, hogy a csípőjén lévő két mély fisztula gyógyíthatatlan. Mindig vele volt, és figyelte, mi fog történni? Még fényképezőgépét is magával vitte, hogy minden esetleges változást dokumentumokkal igazolni tudjon.

A várt csoda bekövetkezett! A tudós orvos saját szemével látta, hogy a két seb előbb elszíntelenedett, majd betöltődött. Ennek ellenére hitetlen maradt, és kételyei között vergődött hetekig! De amit nem tudott lelkében elérni a vitathatatlan gyógyulás csodája, azt a Szerető Isten más úton elérte. Alexis Carrel, a tudós professzor ugyanis találkozott egy nagyon egyszerű, szerény fráterrel, egy ferences testvérrel, aki mindössze egy mondatot ejtett ki a száján, de az olyan hatással volt rá, hogy rohant haza, és hangosan elújságolta: *„találkoztam egy élő szenttel”... és ekkor tért meg.* Ez azonban akadémiai tagságába is került. Társai ugyanis kikezdték, és arra kényszerítették, hogy vallja meg nyíltan az Akadémia színe előtt, hogy tudós létére valóban hisz-e csodában? Hitét nyíltan, őszintén megvallotta. A Francia Akadémia megtagadta tagságát, helyette Krisztus egyházának lett apostola. *„Az ismeretlen ember”* című könyvével világhírré tett szert!

* * *

Ma a legtöbb keresztény valamilyen csodát vár. Pedig ahhoz, hogy megint kereszténnyé váljék az ország népe, nem csodára van szükség, hanem istenes szeretettel szerető tanúságtevőkre. A legnagyobb csoda egy „élő Krisztussal” találkozni!

Carrelt és az embereket nem a csodák teszik hívőkké, hanem a tanúságtevő keresztények! Ez az a szeretet, melyről a középkori író ezeket a csodálatos sorokat írta:

Megkérdezték attól, aki szeret, honnan származik? Azt felelte: A szeretetből. – Kié vagy? A szeretetéből. Kinek köszönheted, hogy szeretsz? A szeretetnek. Hol születted? A szeretetben. Ki táplált? A szeretet. Miből élsz? A szeretetből. Hogy hívnak? Szeretetnek. Honnan jössz? A

szeretetből. Hová mész? A szeretetbe. Hol vagy? A szeretetben. Van-e másod, mint a szereteted? Igen! Adósa vagyok annak, akit szeretek. Megbocsát-e az, akit szeretsz? Remélem! Mert benne igazság és irgalom lakik, ezért szállásom a félelem és a remény között van.

Raimundus Lullus

Az istenes szeretetnek ehhez a csúcshoz kell felkapaszkodnia annak, aki legalább halvány körvonalaiiban szeretné látni, „ízlelni”, hogy mit jelent szeretni azzal a szeretettel, amiről a világ először az evangéliumból értesült. Vannak ugyanis olyan pillanatok, amikor értetlenül állunk egy történet előtt és önkéntelenül azt kérdezzük: „de hát hol van itt a mindenén áthatoló, mindent magához ölelő Isten, aki maga a Szeretet?” De aztán később mégis fény derül mindenre.

Előbb egy orvosról, most pedig egy katonatisztról mondom el, hogy életükben miként tapasztalták meg, hogy megszólította őket az Isten. A két történet abban hasonlít egymáshoz, hogy a főszereplők „csak” megkeresztelt, világi emberek voltak. Mégis az isteni szeretet eszközeivé váltak.

Engem is meghökkentett az a történet, melynek főszereplőjét jól ismertem, a jelenlévők többsége is. Amit most róla mondok, sokak előtt, még legközelebbi barátai előtt is ismeretlen! Hitelességéhez nem fér kétség. Aki utána akar nézni, vegye elő a Távlatok jezsuita folyóirat utolsó számához csatolt Magyar Papi Egység mellékletét (2002/4 23-28).

A történet az egykori Ludovika Akadémia magyar huszártisztjének, Tabódy Istvánnak kegyetlen kínzásairól szól. De külön hangsúlyozom, hogy ő *akkor még világi ember volt, megkeresztelt, megbérmált keresztény*. A történet annyira megrendítő, mintha az ősegyház mártír-aktáit lapoznánk... Címül Tabódy későbbi jelszavát adnám: *Erős Isten! – Majd a legvégén fogjuk megérteni, hogy miért az istenes szeretet megnyilvánulásának kapcsán mondom el ezt a történetet. Az Erős Isten utal a Szeretethimnusz nagy igazságára: A szeretet mindent eltűr, mindent elvisel... A szeretet erősebb a halálnál, sőt erősebb a gyűlöletnél!*

Az írás címe: *In memoriam Tabódy István (1921-2000)*. Szerzője Somogyi Sándor, aki később Tabódy kispap társa volt a Központi Szemináriumban.

Tabódy katonatiszt akart lenni, és nem pap. A második világháborúban Varsónál megsebesült, – itthon negyven éven keresztül üldözték, és börtönből-börtönbe hurcolták.

Golgota-járásának legelején, 1947-ben azonban valami történt: *Kistarcsán, a hírhedt internálótáborban kegyetlen szenvedései közben találkozott az Istennel*. Egyelőre nem értett semmit, csak azt vette észre, hogy eszköze lett. Erről ő pontos beszámolót adott, és mivel én magam is voltam internált, tudom, hogy a furcsa kifejezések mit jelentenek... Tabódy az ún. Elkülönítőben „házi” volt. Feladatainak ellátása miatt szabadabban mozoghatott, mint a zárkákban fogva tartott rabok. Ezt használta fel, hogy gyónásukban segítse társait. Titkos szervezkedés alapján a gyónók bizonyos időkben a fogda WC-jének ablakából néztek ki. A gyónó egy cédulára írta fel bűneit, ezt Tabódy átadta a papnak, – aki felírta a cédulára a penitenciát, majd az udvarról alig látható módon feloldozást adott. Tabódy azonban a rabok áldoztatását is megszervezte. Az Eucharisziát kis darab kenyérként ő vette át a papoktól, és a zárkák kis vasajtáján át (ahol a csajkákat adják be ebédkor) nyújtotta be nekik a Szentséget. (Hadd jegyezzem meg, hogy az örök ezt oly szigorúan tiltották, hogy ha rajtaütöttek, gúzsbakötés és a legszigorúbb magánzárka járt érte.)

Az újabb stáció: 1948. augusztus 20. Ekkor szökni próbált. Elfogták. Büntetésként 5 hónapra a „toronyba” zárták. Ez teljes elkülönítést, éhezést, fagyoskodást jelentett. Már lázadni is kezdett Isten ellen, – de ilyenkor rendkívüli válaszokat is kapott. Például egyszer váratlanul, titokban egy kis Bibliát kapott. Azt olvasgatta naponta. De amikor ott nyitotta ki az evangéliumot, hogy „Ne aggódjatok, hogy mit esztek, és mit isztek, hisz az ég madarait is a ti Mennyei Atyátok eteti”, hidegtől megdermedt kezével a Bibliát dühében a földhöz vágta „Hát így eteted te az ég madarait?”

Alighogy kimondta, nyílik a zárka ajtaja: „Csomagot kaptál hazulról”. Sírva fakadt... könnyei hullottak a hazai beiglire, pecsenyezsírra”... De a Toronyba zárt élet rettenetes magányában két hét múlva újabb jelet kért az Istentől, hogy megbizonyosodjék jelenlétéről. Alighogy kimondta, jön a házi, hoz egy darab kenyeret. Egy társuk kiszabadult, órá hagyta adagját...

Isten megtalálta a módját, hogy már a börtönben egészen magához szelídítse.

1950. Recski haláltábor. Saját vallomása szerint itt próbálta ki, hogy a szeretet erősebb-e, vagy a gyűlölet? – A tábor párttitkára egyúttal a legkegyetlenebb fegyőr is volt. Egy alkalommal rányitott Tabódyra, és megkérdezte: „*Ha én lennék most a maga helyében, maga hány bőrt húzna le rólam?*” – „*Egyet sem! Nézze, én keresztény vagyok, nekem mindenkit szeretnem kell.*” – Erre a szadista ör éktelen dühbe gurult, – és üvöltve kérdezte: Micsoda? Maga szeret engem? – Tabódy bátran, hangosan, érthetően, két szóval válaszolt: „**Szeretem magát.**” Erre iszonyúan elverte és berúgta a zárda kövezetére... Négy óránként volt az őrségváltás, –négyszer megisméltődött ez az isteni hitvallás a poklok poklában.

Az utolsó alkalommal a 30 éves, hatalmas termetű Tabódy lelkében végigvillámlott a gondolat, hogyha még egyszer megveri és megrúgja, torkon ragadja az őrt, akármilyen történi is vele, még ha kivégzik is... És ekkor történt valami, ami az őrnek is, de Tabódynak is az életében fordulópontot jelentett.

– Az utolsó alkalommal ugyanis ismét megkérdezte: „Még mindig szeret engem?” – „Szeretem”. Erre az ör leeresztette a botot, és láthatóan iszonyúan elszégyellte magát. Másnap reggel kiszólitotta a zárkából, és megkérte, mossa fel az irodáját. Az asztalon vajaskenyér, paprika volt... Csendesen azt mondta: Menjen és egye meg... Azóta minden adandó alkalommal megvédte... nem engedett senkit sem hozzányúlni.

Nem az volt a céloom, hogy egy huszárszázadosnak börtönemlékeiről beszéljek. Ezért még azt sem mondom el, hogy lett pap, hogyan szervezte meg titokban a Központi Szemináriumból békepapok közreműködésével elkergetett kispapok felszentelését, – hogyan ítélték el újabb 12 évre a földalatti magyar egyház vatikáni kapcsolatai miatt, stb. A céloom az volt, hogy rámutassak, milyen reménytelennek tűnő helyzetekben is tud lehajolni hozzánk az Isten, és nemcsak „beszél”, de kimondhatatlan jóságával még „megsimogat” is minket, – másrészt azt szerettem volna érzékeltetni, hogy nemcsak a papság van hívatva az apostolkodásra, hanem minden megkeresztelt, megbérmált testvérünk is tanúságot tehet a Szeretetről szóval, tettel, irgalommal bárhol a világban. (Ne feledjük: nemcsak Tabódy százados, de az őt verő, majd „megtérő” fegyőr is keresztény volt, hiszen egykor megkeresztelték mindegyiküket... Milyen kevesen tudják, hogy Marx Károlyt, Hitler, Sztálint is egykoron megkeresztelték, mégis Krisztus üldözőivé váltak!)

Mindannyian a Szeretet apostolai lehetünk! És ez nemcsak szép gondolat, – hanem isteni elvárás is. Bizonyára belevéssük lelkünkbe, hogy a keresztség és a bérmálás tesz bennünket alkalmassá arra, hogy rajtunk keresztül szólaljon meg az Örök Szeretet! Mert még a fegyőrt is az izgatja, hogy mi keresztények tudunk-e igazán szeretni, még akkor is, ha belénk rúgnak?!

„Ha szeretet nincs bennem, mit sem érek...”

Uram, hiszek a Szeretet végső győzelmében!

VIII. A négy gyertya

A szeretetről szóló meditációim közben érdekes dolog történt. A számítógépemen ugyanis megjelent egy képekkel illusztrált szöveg, és ez új elemekkel gazdagította az előre elkészített tervemet.

Közben ugyanis ránk köszöntött az Advent. Ki gondolta volna, hogy egy névtelen szerző adventi üzenete ily megrendítő hatással lesz sok ezer lélekre. A „Négy gyertya” a kísérő szöveggel ugyanis országjáró körútra indult! Olvassák hívők, hitetlenek – másolják, és továbbadják keresztények és pogányok, gyerekek és öregek, férfiak és nők, kétkezi munkások és városi polgárok. A látszólagos rejtély titka abban lehet, hogy ez a gyertyás adventi üzenet mindannyiunk legbelsőbb világát és legközösebb vágyát célozza meg, és találja –ahogy szokták mondani telibe... De nézzük közelebbről, miről is szól ez a történet?

Már a történet eleje is más, mint a szokásos adventi koszorúé, mert itt egyszerre ég a négy gyertya. Míg az adventinél minden héten újabb fény gyullad ki, és Betlehembe már négy gyertya lobogásával érkezünk, – itt megfordítva történik: szép vastag gyertyák égnek egymás mellett, és beszélgetnek is egymással. Feltűnően sok mondanivalójuk van... Éppen ezért mi is rájuk figyelünk, hiszen mirőlünk, a mi mostani világunkról és szomorú lelkiállapotunkról ejtenek szót! Be is mutatkoznak: első a *Béke*, – második a *Hit*, – harmadik a *Szeretet*. Mint hamarosan kiderül, a negyedik lesz a főszereplő: *Reménynek* hívják.

A drámának is beillő kis történet azért arat ekkora sikert, mert mindannyian érezzük, hogy a gyertyák igazat mondanak! Mindegyik szeretne lobogva égni, de az emberek oly mértékben békétlenek, hitetlenek és annyira szeretetlenek, hogy az egyre nagyobb szélvihar és orkán kioltja lángjukat... Mindegyik ezzel a jaj-kiáltással fejezi be: Nem bírom tovább!

És ekkor színre lép az Úr Jézus emberideálja, egy gyermek, aki mindannyiunk között a legérzékenyebb, és aki miatt szeretnénk széppé varázsolni legalább az évnek ezt a pár napját, a Karácsonyt... És amikor a kisfiú látja, hogy egyre sötétebb lesz körülötte a világ, sírva fakad: „Mi történt itt? Hiszen nektek égnetek és lobognotok kellene!”

Ekkor következik a nagy fordulat: megszólal az egyetlen égő gyertya! Lobogó lángja megsimogatja a kisfiút, és szeretné letörölni könnyeit: *Ne félj, Kisfiú, én vagyok a Remény! Lángommal gyújtsd meg a többit is. Az én fényem oly erős, hogy megint világítani fognak. Az én lángomat nem tudja semmiféle vihar kioltani. Tudod mit? Vegyél kezedbe engem, és újból égni fog a Béke, a Hit és a Szeretetet gyertyája.*

Így is történt. S a kisfiú hallgatott a Reményre, és boldogan meggyújtotta a kialudt gyertyákat... Fényük mellett oly őszintén és oly igazi alázattal tudunk imádkozni az Úrhoz, a világ Világosságához: *Urunk, ne engedd, hogy még a Reményünk fényét is kioltsák a gonosz lelkek! Urunk, add hogy eszközök legyünk a kezekben, amely segít megőrizni gyermekeink szívében a hit, remény és béke lángját. Amen. Amen!*

Mint teológus, én sokkal mélyebb összefüggéseket is észreveszek, mint azok, akik ebben a naivnak tűnő történetben inkább a nemes érzelmi motívumokat értékelik.

A szeretet ugyanis hit és remény nélkül nem tudna „lobogni”. Ezek szervesen összetartoznak, egyik a másikat élteni, erősíti. Éppen ezért volt számomra igen elgondolkoztató és új összefüggésekre mutató a Négy gyertya történetének teológiai üzenete. A gyertyafények erőszakos kioltása ugyanis nem csupán napjaink elképesztő sivárságát juttatja az ember eszébe, hanem Pál apostolnak ugyanerről a három istenes erényről mondott kijelentését is: „*Most megmarad a hit, remény, szeretet. Ez a három. De köztük a legnagyobb a szeretet.*” (1Kor 13,13).

Ezt az alapvető igazságot az év minden napján igazolva látjuk, de soha nem annyira, mint most adventben és karácsonykor. Készülünk a szeretet ünnepére, de semmire sem mennénk, ha

nem lenne hitünk, és ha nem adna erőt a remény. Kezemben tartom az adventi útikalauz lila füzetét, rajta az advent jelképével, a vándorbotos emberrel, aki mindig úton van. Most Máriával és Józseffel megyünk Betlehem felé...

És miközben útnak indulunk Názáretből, útközben gondolkodjunk el azon, hogy mi mindent rejt magában az advent.

Adventet ünnepelni nem lehet a várni-tudás és várni-akarás nélkül. Az emberek soha sem szerettek várni, de a mai ember végképp képtelennek bizonyul rá. Nem szeretünk várni, sorban állni a rendelőben, a hivatalokban... Már el is felejtettük, hogy a várás valamikor erény volt. Várni hivatás is lehet. Embernek lenni önmagában is várakozást jelent: mindig várni a kibontakozás újabb fázisára. Adventünk ilyen értelemben egy életre szól, sőt nemzedékek hosszú sorára, amint erre épp az Ószövetség a példa... Az igazán nagy találkozásokra várni kell! Ezek közül a legnagyobb: *találkozás az Istennel*.

Szalézi Szent Ferenc életrajzában olvasom, hogy egy előkelő családból származó fiatal leány mindenképpen apáca szeretett volna lenni, de még nem érte el az előírt korhatárt. Jelentkezett a püspöknél, és szerette volna, ha mégis megkapná az engedélyt. Szalézi Ferenc észrevette, hogy ebben a lányban hiányzik valami: az alázat, a türelem, a várni tudás erénye. Nem adta meg az engedélyt, és a következő szavakkal fordult feléje: „Kedves lányom, ha a Szűz Anya tudott várni kilenc hónapot, míg kis Jézusát a világra hozza, maga is tanuljon meg várni a nagy találkozásra.”

A mi adventünk az összes eddigi Isten-várás között a legmegdöbbentőbb, egyedülálló és megismételhetetlen. Az incarnatio, a megtestesülés önmagában véve is az Istenből kiáradó szeretet csúcsa. Nem véletlen az, hogy az apostoli tanításban annyiszor szerepel, és akkora hangsúlyt kap ez a mondat: „*Úgy szerette – vagyis annyira szerette – Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda...*” (Jn 3,16).

Az előttünk álló időt arra használjuk fel, hogy minél jobban igyekezzünk az első adventet és az első karácsonyt átélni. A legnagyobb segítséget ebben a liturgia Szentlelke nyújtja. És itt nemcsak a Rorátékra gondolok, hanem azokra az ősi szokásokra is, melyek szintén a liturgiából szakadtak ki.

„*Szállást keres a Szentcsalád*” egyike azoknak, mely átélteni velünk a gyermekét hordó Szűz Anyának és az értük aggódó Szent Józsefnek adventjét. Különösen nekünk van erre szükségünk, akiket már-már magával ragad a kereskedelem által felkorbácsolt vásárlási őrület, a nagyáruházak reklám kavalkádja... Elsősorban nekünk kell átélni Máriával és Józseffel *az első, megrendítően szegény, minden kényelemtől megfosztott adventet és a barlangban lezajló első szentestét*.

De ehhez nagy hit és igen nagy remény kell, – mint amilyen Mária, a boldogságos Kismama és József lelkében élt. Vagyis bátorság és ráhagyatkozás a Szentlélekre és vezetésére. „Tudom, hogy kinek hiszek!”, és tudom, hogy az isten szavahihetősége ad értelmet és biztosítékot, garanciát a reményemnek.

Mindazt, amiről a négy gyertya története szólt, ennek a két adventi vándornak lelkületében megtalálom.

Ennek megértéséhez hívom segítségül Prohászka püspök atyánk elmélkedéseit, melyeket Ti is annyira szerettek, és minden évben új kiadásban adom a kezetekbe. Nincs a magyar, de az egyetemes lelki irodalomban sem ahhoz hasonló, ahogy a mi székesfehérvári szent püspökünk az Advent Nagyasszonyáról, a Názáretből Betlehem felé vándorló, „Istentől terhes”, tehát áldott állapotú Szűz Máriáról elmélkedik. Az ő gondolatait igyekszem visszatükrözni.

Nézem Mária arcát, karakterét.

Feltűnő béke sugárzik belőle felénk. Ennek legfőbb oka abban rejlik, hogy Mária nem hezitál, nem bizonytalankodik. Tudja, hogy mit vár tőle az Isten, és így tudja azt is, hogy mit kell tennie. A béke gyertyájának lángja éppen azért alszik ki lelkünkben, mert sokszor teljes a káosz bennünk. Soha, vagy csak igen ritkán gondolkodunk távlatokban. Nemhogy az

örökkévalóság perspektívája nincs meg bennünk, de még években sem tudunk gondolkodni. Nem véletlenül neveznek minket, 21. századi embereket „percnyi emberkének”. Valóban a percnek élünk, és mivel az események egyre gyorsabban változnak körülöttünk, feltartóztathatatlanul magukkal rántanak minket. Épp ezt használja ki az erkölcsi normák nélküli működő merkantilizmus és a szórakoztató ipar reklám-inváziója.

Ezzel az evilágias életszemlélettel felvenni a harcot egyedül advent Nagyasszonya képes. Bár kicsi, gyenge, hisz oly fiatal, és a hosszú út miatt állapota miatt oly törekeny, – mégis nyugodt, mert hisz. „*Tudom, kinek hiszek, és éppen ezért biztos vagyok*” („*certus sum*”).

Ha azt akarom, hogy Advent gyertyái közül lelkemben ne aludjon ki a hit fénye, akkor a Szentcsalád lelkületével menjek Betlehembe. De akkor hitemnek oly erősnek kell lennie, mint Máriáé.

A mi karácsonyainkban sajnos többnyire már nem a hit, hanem az érzelem, a romantika dominál. Agyagból Alpesek nem épülnek, s hangulatokból nem lesz erkölcs és jellem. Erősítsd Uram hitemet! Hiszem, amit kinyilatkoztattál. Nem hangulatokkal, hanem értelmes, őszinte akarattal fogom át igazságaidat. Credo! Hiszek, és hitemre építem életem, lelkiségem egységét. Egység kell a meggyőződésbe és az akaratba. Egyet kell hinni és egyet akarni. Lehet karácsonyfám, lehetnek rajta díszek is, de a megtestesülés igazságának sziklaalapján álljon.

A Szállást keres a Szentcsalád békéje mögött van még egy másik istenes erény: a *remény!*

Azért „isten?”, istenes erény, mert nem emberi, hanem isteni garancia szavatolja. Ha beleéljük magunkat a két vándornak, Máriának és Józsefnek helyzetébe, azt vesszük észre, hogy két lehetőség állt előttük: vagy a kétségbeesés, vagy a teljes ráhagyatkozás az Isten atyai gondviselésére. Advent története, a megtestesülés, eleve az utóbbit tette szükségessé. De annyi bizonytalanság és annyi kérdőjel merült fel útközben, különösen Betlehemben, hogy minden erejüket össze kellett szedniük, hogy el ne bátortalanodjanak. Mert épp arról szól a történet, és a Szállást keres a Szentcsalád-ének szövege is arról győz meg bennünket, hogy a Gondviselésbe vetett hittel mentek házról-házra. A remény nem azt jelenti, hogy Mária előre tudta, hogy valaki talán külön szobát ajánl fel nekik, ahol majd világra hozhatja a Gyermeket. Sőt át kellett élnie Józseffel együtt a kilátástalanság minden örvénylő kínját: „*A madár is fészkére száll; csak a Szent Szűz jár hiába, Betlehemnek városába.*”

De arról meg volt győződve, hogy az, akinek felszólítására ő Igent mondott, a megfelelő időben megmutatja a megoldást. A remény sohasem tárja fel a „hogyan”, de horgonyt vet az Isten ígéretének és jóságának minden emberi elképzelést felülmúló szentségébe. Úgy gondolom, hogy Mária a legnehezebb órákban elsőként fogalmazta meg a három istenes erény egymásba olvadásának klasszikus imáját: „*Istenem, hiszek tebenned, mert örökké igazmondó vagy. Istenem, remélek tebenned, mert végtelenül hű és irgalmas vagy. Istenem, mindennél jobban szeretlek, mert végtelenül jó és szeretetre méltó vagy.*”

Ha mást nem, akkor némi biztonságot nyújtó barlangot, egy istállót mégis fog adni és adott is a Menyei Atya...

Az erények szimbólum-rendszerében nem véletlenül lett a horgony a remény jelképe. Végző fokon ezt kell megértenünk: Mária arcáról azért árad felénk béke, harmónia, mert a remény fénye ragyogja be lelkét a legnehezebb órákban is. A kilátástalanságok, a reménytelenségek nem ölik ki belőle a Gondviselésbe vetett reményt.

Éppen ezért térjünk vissza történetünkhöz, a Négy gyertya lényegéhez! És miközben gyermeki szemmel nézzük a negyedik gyertya minden viharral dacoló lángját, figyeljünk a Salve Regina felejthetetlen dallamára és azokra a jelzőkre, melyekkel mind a mai napig illetjük Máriát: ... „*irgalmasság Anyja... édességünk... reménységünk, üdvözlég*”.

„*Spes nostra*”. Nélküle nincs advent és nincs karácsony. Sőt tovább vihetjük a gondolatsort: nincs kereszténység, mely mindmáig az emberiség egyetlen remény-szigete... Amikor tehát a kialudt gyertyák miatt síró kisfiú történetének a teológiai mélységét akarjuk megérteni és átélni, akkor a negyedik gyertyából megszólaló hangból halljuk meg a

Boldogságos Kismamának, Máriának a biztatását! Ő nemcsak azt az egy gyermeket, de mindannyiunkat, különösen minket, reményvesztett, kétségek közt vergődő magyarokat ölel magához: „**Ne sírj kisfiú!**” Ne essél kétségbe magyar egyház, magyar hívő, – mert ha kialudt is sokak szívében a béke, a hit, a szeretet gyertyafénye, én itt vagyok, én, Mária, a ti egyetlen reményetek! „Hazánk reménye”. És a bennem élő remény lángjával meggyújthatjátok összes kialudt fényeteket! Miért? Mert anyja vagyok annak, aki ígéretéhez hű, és aki reményeinket valóra váltja. Azért fordulunk Máriához, mert ő hordozza, mint élő monstrancia a Reményt: magát, Jézust. Akit mi még adventi vággyal keresünk, azt Mária már birtokolja. Hiszen a remény jutalma mindannyiunk számára Jézus (Fil 3,8).

Talán soha nem éltem át és nem értettem meg ilyen mélységében a hívektől tanult és a börtön poklában is mondott imát, amit most, advent utolsó vasárnapján mondjunk el közösen:

„Most segíts meg Mária, ó irgalmas Szűz Anya! Keservét a bűnnek, bajnak eloszlatni van hatalmad. Hol már ember nem segíthet, a Te erőd nem törik meg! Hő imáit gyermekidnek, nem, Te soha nem veted meg. Hol a szükség kínja nagy, mutasd meg, hogy anya vagy. Most segíts meg Mária, ó irgalmas Szűz Anya! Amen.

IX. A betlehemi láng

Éjféli misére készülünk! A várakozás felforrósítja lelkünket. Legkisebb ministránsunk már hetek óta készül arra a pillanatra, amikor megkapja tőlem a karmelita atyáktól örökölt 200 éves „istállólámpát”...

Ma megérkeztünk Názáretből Betlehembe...

Valami nagyon nagy dolog történik most velünk! Ezt a karácsonyt szeretném veletek együtt úgy átélni, hogy minél jobban meg tudjuk közelíteni azt az igazit, azt az elsőt. Tudom, hogy ez szinte lehetetlen, különösen 2002-ben, egy városban, ahol minden és mindenki más, mint az első karácsony főszereplői. Még csak elképzelni is nehéz azt a nincstelenséget, azt a kitaszítottságot, amiben megtörtént az Isten földrelépése... Mi pedig mindannyian jólétben élünk.

Érzem és tudom, hogy ma az embereket már másként nem lehet megszólítani, és lelkükre nem lehet másként hatni, mint azzal a jézusi módszerrel, ahogyan Ő akkor belépett a világba.

Lehet, hogy egyeseket meg fog botránkoztatni mindaz, amit elmondok, – de szerintem annál nagyobb „botrányt” már úgysem lehet elképzelni, mint amit és ahogyan Jézus tett azon a betlehemi éjszakán. És ha valakit zavarna mindaz, amit mondok, vegye kezébe az első karácsonyról készített híradást: „*Nincsen, aki befogadja, őt, ki égnek s földnek Ura: Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be*” (Jn 1,11).

Legyen ez az éjféli szentmise a rácsodálkozás, a megdöbbenés éjszakája. Nem teszek mást, mint folytatom és befejezem a szeretetről szóló elmélkedéseimet, rámutatva, hogy mire képes a minket isteni módon szerető Isten, és mire képesek azok, akik teljesen átadták magukat ennek a szeretetnek.

De legjobb, ha beszéd és szó helyett hozzá kezdünk az éjféli miséhez. És hogy mindenki meggyőződhesen, hogy komolyan gondolom mindazt, amivel bevezettem szavaimat, íme átadom nektek a Betlehemből repülőgéppel hozott szent lángot, Jézus születésének templomából.

Mint mindennek, ennek is története van. Minden évben, advent második szakaszában a cserkészek szerte a világon megszervezik, hogy közvetlen Betlehemből, a születés barlangjára épült bazilikából egy zárt mécsesben elhozzák a karácsonyi lángot, és azt repülővel Bécsbe vigyék, onnét pedig a világ minden részébe széthordják. Idén az izraeli csapatoktól körülzárt Betlehemből különös ügyességgel lehetett csak megfelelni ennek a feladatnak. Tavaly egy palesztin cserkész, idén egy osztrák vállalkozott erre. És idén is elmentek érte Bécsbe a magyar cserkészek. Itt Székesfehérvárott Sinka Gyula cserkészparancsnok és családja az őrzője ennek a csodálatos és önmagát mindig megsokszorosító lángnak. Gyula bá most is itt áll a templom ajtajánál, és tőle kapom a szent lángot, én pedig íme most átadom nektek... Szétosztottuk a kis kerek gyertyákat, eloltottuk a villanylámpákat,.. Mindenki nézzen most bele a Betlehemből nektek adott és kezetekben tartott lángba... és ebben a betlehemi félhomályban induljunk a jászolhoz. Közben eléneklem a Szállást keres a Szentcsalád énekét...

„Legalább ti jó emberek, fogadjátok a Kisdedet,... Ne sírj tovább Szűz Mária! Ne menjetek ma máshová. Szállásunkat mi megosztjuk, Kis Jézuskát befogadjuk...”

Így, vagyis a Betlehemből ideszállított karácsonyi gyertyafénnyel, Székesfehérvárott egyedül a mi templomunkban fogadjuk a Kis Jézust.

Kezetekben a Remény gyertyája, melynek lángjával – mint hallottuk legutoljára – meg tudjátok gyújtani a Béke, a Hit, a Szeretet gyertyáit... Mert bizony mindegyikre szükség van ahhoz, hogy átéljük azt az első karácsonyi éjszakát, melyben egyedül a pásztorok hoztak

ajándékot... Szeretném most elénekelni az egyik pásztor szívmengető énekét, mely jól rátapint az igazságra: nagyon szegény ez a Kis Jézus!

*Rossz a Jézus kis csizmája, sír a ködmöne.
Ázik-fázik, megveszi az Isten hidege...
Hogyha volna kis csizmám, Jézuskának odadnám,
Báránybőrös ködmönkémmel, jól betakarnám.
Akkor hozzám hajolna, talán meg is csókolna,
Boldogabb az egész földön nálam nem volna.*

Ezután már beléphetünk a Mennyből az angyal megszokott világába, amely gyönyörű, és ami nélkül már nem is tudjuk elképzelni a karácsonyt. Én is ragaszkodom hozzá, és amit meditációmban mondok, legfeljebb elmélyíti, és hitelesebbé teszi az alapélményt. Ezt pedig nem lehet kegyes prédikációval megtenni, – ehhez az élet kell, a maga valóságával.

Még egy fontos megjegyzést szeretnék fűzni az eddig elmondottakhoz. Most is – mint ahogy éveken keresztül – azokhoz szólok, akik érzik, tudják, mert szemükkel látják, hogy valami újnak kell jönnie az egyház életében, itt magyar földön, még itt Székesfehérvárott is. A várva-várt reformot nem szélsőséges agitátorok hajtják végre, hanem egyedül a megtért hívek, papok és világiak. Ennek egyetlen útja: vissza Jézushoz! Ezt ma éjjel így fogalmaznám meg: Vissza a betlehemi barlang jászolához és a benne nyugvó, ránk váró Kis Jézushoz. Mert Ti, akik ebben a csikorgó hidegben órákat gyalogolva idejöttetek, minden bizonnyal nem kenetes szavakat vártok tőlem, hanem azt, hogy megmutassam, mi történt itt Betlehemben, és milyen viszonzást vár tőlünk ez a végtelen szeretet. Tényekről fogtok hallani, – emberekről, akik megittasodva a Kis Jézus szeretetétől életüknek egy adott pillanatában megmutatták, mit jelent kereszténynek lenni... Nemde ezért jöttetek ide: Betlehembe éjjel, hóban, fagyban...?

* * *

Azzal kezdem, amit Ferenc testvér tett 700 évvel ezelőtt: elhatározta, hogy kint a város szélén barátaival egy istállót csinál, jászollal, szalmával, állatokkal, hogy végre mindenki láthassa, hogy ilyen körülmények között született meg a Megváltó. És hogy még hitelesebb legyen minden, amikor elérkezett az a pillanat, hogy elmondja hol jött a világra a kis Jézus, bárányok módjára bégetve énekelte a *Beeetlehem*-et. Mindenki ámulva nézte Assisi Ferenc átszellemült arcát, és kezdte megérteni, hogy mit is akar ez az együgyű barát...

De ne gondolja senki, hogy én másként érzek. Ugyanúgy vagyok most, mint az a másik ferences atya, a dévai *Csaba testvér*, aki ezt írja legutóbbi levelében: „Most vasárnap, kint jártam a decemberi fagyban. Próbáltam a prédikációban Istenről beszélni, *de gombóccá keményedett az evangélium a számban*. A Vörös családra gondoltam. Az édesapa, aki maga is árvaházban nevelkedett, feleségével és öt gyermekével vacog a leselejtezett katonai sátorban. A kicsik közül a három kisebbet én kereszteltem... Hogy jutottak ideáig? Nem tudom. Csak azt tudom, hogy sátorban lakni decemberben nagyon hideg van. **És azt is tudom, hogy nem lehet az evangéliumról prédikálni, karácsonyra készülni úgy, hogy tudod: nem is messze tőled a hideg, a mocskok ártatlan gyermekek zsigereit, életét tépi szét...** A mise végén útra keltem, hogy megmenthessem őket... És most ott állhatok a pattogó tűz mellett, és ölbe vehetem a legkisebbet, *akinek szeméből rám kacag az, aki Betlehemben, de oly sok más hely is megtalálható...* A sok-sok napos fagyoskodás után, folyamatosan 20 órát aludtak a gyerekek. Egy kis út és milyen végtelen öröm, nekik is, de nekem is... Úton vagyok. Hitemmel, e misztikus két karral Istent keresem, Istent ölelem át. Nem elég tudni a szeretetet. A tudás út nélkül, kárhozat. Az élő hit, a világot tovább teremtő Istennel való párbeszéd, – az út: partnerség. Az élő hit népünk legmélyebb zsákutcájában is megleli az élő Istent...”

* * *

Amikor elindultunk Názáretből Betlehembe, ilyen utazásra gondoltam. Az út végén az eredeti betlehemi jászolhoz akartam elérkezni veletek együtt. Végig azon meditáltam, hogy rajtunk már csak az segíthet, ha ott kezdjük el újra az egyház életét, ahonnt Jézus elindította.

Hiszen ha valaki, akkor Ő születhetett volna palotában, aranyozott bölcsőben. Vagy jöhetett volna angyalok égi, vagy királyok földi hadseregeinek élén, hogy elfoglalja trónusát. Ha mégis így akart jönni, ilyen szerényen és ilyen koldus-szegényen, akkor ennek üzenete van! És ezt az üzenetet minden mély érzésű ember észreveszi. Ezek közül hadd említsem a számomra legkedvesebbet, Babits Mihály Karácsonyi énekét:

*Miért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél angyalok közt:
Mégis itt ridogálsz, állatok közt.*

*Bölcs bocik szájának langyfuvalma
Jobb tán mint csillag-úr szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
Mint a magas égi birodalom?*

*Istálló párája, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt
Kezed csak bús anyád melléért nyult...*

*Becsesnek láttad te e földi test
Koldusruháját, hogy fölvetted azt?
S nem vélted rossznak a zord életet
Te, kiről zengjük, hogy „megszületett”!*

*Szeress hát minket is, koldusokat!
Lelküinkben gyújts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, csillantsd elénk
Törékeny játékunkat: a reményt.*

Akárhonnét közelítem meg ezt az éjszakát, lehetetlenség nem észrevenni, hogy itt minden egy isteni gondolatnak, tervnek jegyében történik. Mintha mindent egy láthatatlan kéz dirigálna. Ezt szeretném lelketekbe vésni. Igen, épp nektek, akik sokszor úgy gondoljátok és mondjátok is, hogy annyi rossz van a világban és mindig a rossz győz, – mintha a gonoszok tervei mindig sikerrel járnának. Épp ezen a betlehemi éjszakán vegyük észre, hogy hogyan győzedelmeskedik mégis az Isten!

Nem végzet irányítja életedet, családod sorsát, s hazánk és egyházunk sorsát sem! A legváratlanabb pillanatban mégis megnyílik az ég, és angyalok éneklik a Glóriát: *Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön a jóakarató embereknek!*

A statisztikák szerint mi magyarok a legpeesszimistább népek közé tartozunk. Bizonyára ennek egyik oka az a sok tragédia, ami népünket, hazánkat érte, – de oka ennek az is, hogy nem tudjuk, vagy tán nem is akarjuk észrevenni, hogy nem végzet irányítja az életünket. Azt a betlehemi lángot éppen azért osztottuk szét apró lángocskákká, hogy melegítse fel szíveteket a

remény. Hogy mit jelent kereszténynek lenni, azt épp ez az évenként újból és újból megünnepelt szent éjszaka, ez a szent gyermeki optimizmus jelzi, mely nem más, mint el nem veszteni a reményt a legkilátástalanabb helyzetben sem.

A *Vigilia* mostani, decemberi számában a szerkesztő épp arra kér választ a megkérdezettektől, hogy miben mutatkozik meg a keresztény ember hite a hétköznapiakban? Például hogyan mutatja meg szeretetét, – hogyan viselkedik az élet nagy kihívásaival szemben? Nos folytatom ott, ahol a dévai ferences atyánál abbahagytam, – és külön megköszönöm a pannonhalmi főapátnak, Asztrik püspöknek, hogy nem filozófiai eszme-futtatásokkal, hanem valós történetekkel illusztrálja válaszát. Minden elmondott történet mögött az isteni Gondviselésbe vetett hit karácsonyi élménye ragyog: **a barlang istállóban is megszólalhat az Isten! A történetek mögött vegyétek észre, hogy a főszereplők itt, a betlehemi jászolnál tanulták meg, hogy kell viszonzni az Isten végtelen szeretetét.**

1950. Sopron. Június. Éjszaka. Az Orsolyita apácák zárdája előtt megállt az ÁVH teherautója. Tele volt padokkal, – ide ültették, zsúfolták egymás mellé a nővéreket. Fegyveresen az ávosok is a sor végére ültek, hogy ne szökhessen meg senki sem... Ahogy Sopront elhagyták, az ávos kimerültén elaludt és akaratlanul is az egyik kedvesnővér vállára hajtotta fejét. – A nővér először megrémült és lelke legmélyén tiltakozni akart, de aztán *tudatosan vállalta ezt a szolgálatot, és váci megérkezésükig tartotta vállát „ellenségének”, hogy az zavartalanul tudjon pihenni.*

1950. Győr. Június. Hasonló jelenet, de itt már közelharc is volt. De kik között? A Mosoni-Duna partjáról elindultak az ávosok az Orsolya Rend apácáinak zárdája elé, hogy onnét elhurcolják a nővéreket. Amikor az apácákat a lefödött teherautóhoz kísérték, a közeli bordélyház prostituáltjai valódi utcai harcot vívtak az ávosokkal: nekik ugrottak és öklükkel verték őket: *„Mit akartok a nővérekkel?”*, – *kiabálták. „Ezek semmi rosszat nem tettek. Ha valakit elvisztek, minket vigyetek el, mi megérdemeljük.”* A történetet elbeszélő nővér még ezeket a szavakat fűzte hozzá: *„Azóta is azon gondolkodom, hogy ki volt itt krisztusi, a sivalkodó, értünk kiálló utcalányok, vagy azok a templomunkba járó győri kispolgárok, akik az ablakon sem mertek kinézni. Bizonyára ezekről mondotta az Úr Jézus: „Mondom nektek, az utcanők megelőznek benneteket az Isten országában.”*

Prágában történt. Márton bácsi, a szerzetes, több éves börtönbüntetését töltötte, ítélet nélkül becsukták. Nem volt semmi bűne... Egyszer csak eljött a szabadulás órája... Hívatta a börtönparancsnok és arra kérte, hogy maradjon a börtönben, mert olyan jó hatással volt a társaira, hogy a börtönőrök is könnyebben bántak az emberekkel ott, ahol Márton bácsi volt...

1958. Internáló tábor. Tököl – *Amiről most írok, velem történt. Soha hozzám ilyen érthetően nem szólt az Úr Jézus. Én is az ún. „elkülönítőben”* voltam megfigyelés alatt. A szűk cella fala tele volt írva az előtttem ott raboskodó orosz, magyar foglyok írásaival. Én egyszer körmömmel egy kis keresztet + karcoltam a falra... nehéz óráimban erre tekintettem, innét kaptam erőt. Szobatársam ezt jelentette az őrségnek. Megverték, szemüvegemet széjjelverték a fejemen. Szokatlan nagy büntetést kaptam: negyvennapos szigorított fogda egy keskeny zárkában. Egyetlen foglalkozásom volt: naponta száz legyet kellett megölnöm, és tenyeremen az őrnek bemutatnom... Volt ott egy jobb indulatú őr is. Éjjel kivitt az őrség szobájába, – és egy kosárból fehér kendőbe csomagolt omlós meleg buktát nyújtott át nekem. *„A feleségem süttötte, egye meg.”* ... Amikor látta, hogy félek átvenni, zubbonya zsebéből kivette tárcáját, kivett egy képet és megmutatta: *„Kislányom első áldozási képe”*, mondotta... Egymásra néztünk... A szeretettől megrendülve kezembe vettem a buktát, és megettem... **Két keresztény agapéja a katakombában...** Azóta Gazdámnak nevezem az én Uramat, Istenemet.

Kicsi Jézus! Messzi útról jöttünk. Sokan közülünk már nagyon kimerültek... alig vonszolják magukat ide Hozzád, a jászolhoz. De tele vagyunk reménnyel, mert tudjuk, hogy megtanítasz minket arra, amire a legjobban vágyunk: a Te szeretetedre. Amen.

Függelék

A szeretet birodalma Déván

Sajnos az ország papsága sem tudja, és így a hívek sem, hogy az Isteni Gondviselés nekünk, magyar keresztényeknek is adott egy Teréz anya lelkületű csodálatos apostolt, aki tőlünk 160 kilométerrel az utcáról szedi össze és ad otthont a csonttá fagyott, hajléktalan, kiéhezett, olvasni sem tudó árva magyar, román, cigány gyerekeknek.

Ezentúl rendszeresen értesíteni fogom olvasóimat a legfrissebb hírekről, csodával azonos eseményekről. Meg vagyok győződve arról – mert ismerlek Titeket, mindig segíteni akaró, adakozó jóságtokat – hogy ezeknek a híreknek olvasása után mi is összefogunk, és segítségére rohanunk a kis erdélyi gyerekek és családok megmentésére.

Figyeljete a legkülönbözőbb segítségi lehetőségekre. Ebből kiderül, hogy kivétel nélkül mindenki beállhat ebbe a csapatba, aki csak akar!

Addig is kérem, hogy aki olvassa ezeket a sorokat, velem együtt naponta térden állva imádkozza el a Most segíts meg Mária imánkat: „hol a szükség kínja nagy, mutasd meg, hogy Anya vagy...”

Legfontosabb tudnivalók

Kicsoda Böjté Csaba?

Fiatal, erős akaratú felszentelt ferences szerzetes. Hivatásának történetét így foglalja össze: 1956 utáni üldözéskor édesapját egy vers miatt bebörtönözték, és úgy megkínózták, hogy szabadulása után pár hónappal meghalt. Gyerekfejjelel akkor bosszút érzett ellenségeik, az egész kommunista rendszer ellen, – majd rájött, hogy még messzebbre kell mennie, és harcolnia kell a butasággal, a gonosszággal, a sötétséggel szemben. „De a sötétséget nem lehet kilapátolni, összetörni, hanem egyszerűen fényt, lángot kell gyújtani, és bölcsességet kell az emberek szívébe ültetni”. – Ekkor határozta el, hogy jelentkezik a teológiára. Felszentelése óta egyre erősebben élt benne az a tudat, hogy az emberiség egy nagy család. „Mindig megvolt bennem az a vágy, hogy egy *olyan házban éljek, melybe bárki bejöhét, bárki otthont találhat, ahol az emberek testvérként egymást segítve élhetnek. Az Illés-együttes ezt így fogalmazta meg: Sátorvárost alapítsunk*”.

Még mielőtt bármit írnék a dévai „csodáról”, el kell mondanom egy lényeges háttér-magyarzatot. Tudniillik érthetetlennek tűnnék, hogy honnét van annyi nincstelen, hontalan, rongyos magyar család és árva Erdélyben? Erről Csaba atya több levelében egy-egy mondatot találtam magyarázatként, ami lényeges az egész történet megértéséhez. A kommunizmus alatt Dél-Erdélyben számos ércbányát nyitottak és odaverbuváltak bányászokat. Sok dolgos magyar ember otthagya faluját, régi otthonát, és a jobb megélhetés reményében új életet kezdtek. A kommunizmus bukása után ezek a vállalkozások egymás után megbuktak, – minden bányát bezártak. Az emberek vissza már nem tudtak menni egykori otthonukba, – hiszen azt már eladták, és kezdődött az összeomlás. Annyi pénze senkinek sem volt, hogy új helyen új életet kezdjen. A kétségbeesett szülők nagy része nincsteleenné vált, a férfiak, de olykor az asszonyok, édesanyák is alkoholisták lettek, – a gyerekek pedig utcára kerültek. Legtöbbjük iskolába se járt, – írni-olvasni nem tudtak. Még most is rengeteg ilyen család és ilyen fiatal él Erdélyben. *Ezekhez küldte a Gondviselő Isten Böjte Csaba atyát és munkatársait.*

Amikor Dévára került, úgy látta, hogy eljött az idő és cselekednie kell. Ugyanakkor, mint mindenki, ő is látta, érezte, hogy terveit Romániában aligha lehet megvalósítani, – és ha mégis elkezdené, a hatóságok úgyis szétvernék... De nem így történt. A Gondviselés másként döntött!

Figyeljünk a Gondviselés első „csodájára”

Csaba atya először megnézte, körüljárta az egykori ferences kolostort, melynek épületét 1948-ban államosították, és az 1970-es árvíz teljesen tönkretette. Az épület lakhatatlanná vált. A kapu rácsán egy rozsdás lakat volt. *Ezt egy kalapáccsal leverte, és ezzel kezdődött az isteni Gondviselés által vezetett csodasorozat.*

Bár rendtársai azt javasolták, hogy bontsák le a használhatatlan épületet, és új házat emeljenek föléje, – ő már akkor is, ma is, a hagyomány erejében bízva, és az ösöktől meggyújtott „genius loci”-ba kapaszkodva az egykori ferences atyák imádsággal megszentelt falai között akart otthont adni övéinek, akiket akkor még nem ismert. Megtett mindent, hogy ez a romos épület „hajóvá” váljon, mely lakóit a múltból továbbviszi a jövőbe.

Csaba atyáék először nyári tábort szerveztek a magyar származású utcagyerekeknek. Kimentek az állomásra, a piacon, az utcán kóborgó és kolduló gyerekek közé. Már 30 szedett-vedett gyerekük volt, akik azonnal észrevették, hogy szeretik őket, mert nemcsak ennyivalót adott nekik az atya, hanem társaival együtt megfürdette, tisztába tette őket, együtt evett velük az asztalnál. Megosztotta velük mindenét. *Az lett a vége, hogy nem akartak elmenni!* Ekkor határozták el, hogy együtt tartják a kis „rongyosokat”, és egy egész éves tábort szerveznek.

Csaba atya kezdettől fogva azt akarta, hogy ezek a gyerekek épp olyan elbánásban részesüljenek, mint minden más gyerek. Tehát ők is járjanak iskolába. Akkor azonban Déván még csak román iskola volt, – az ő gyerekei pedig magyarok. Csak a szeptemberi beiratkozás után derült ki, hogy magyarok, és magyar tagozat létrehozását kérik... A dévai román iskolai hatóságok kénytelenek voltak ebbe is belemenni, – egyrészt, mert ezt állami törvények nem tiltják, – másrészt Csaba atya módszerének, sikerének egyik titka, hogy szelíden, de kitartóan, sohasem követelődzve kér.

Ennek tudható be, hogy, mára a dévai Szent Ferenc Alapítványnak önálló iskolája van.

A Gondviselés műve az is, hogy a munkatársak, a tanítók, nevelők a minimális fizetés ellenére közel hetvenen vannak. „Mi Déván – mondja Csaba atya – egy nagyon fontos *őskeresztényi tapasztalatra* tettünk szert: A gyermekek iránti szeretet Amerikától kezdve Németorszáig, Szlovákiáig megmozgatta a minket szerető testvéreinket... *Izgalmas kaland egy ilyen nagy csapattal együtt építeni Isten országát...* Különböző is nagy jövés-menés van otthonunkban... Három olyan szociális családunk van, ahol az édesanya látogatta a gyerekeit, végül az anyukát alkalmaztuk azért, hogy gondját viselje a saját és mások gyermekeinek.”

Hogyan él a dévai közösség?

Az Atya elmondja, hogy egy kis faluhoz hasonlítanak... Közel 20 család él itt együtt a maga 10-12 gyermekével, és egy közösséget alkot. Ez a mai világban már ismeretlen. Inkább hasonlít a középkori szokásokhoz. Mégis olyan jól érzik magukat, hogy senki sem akar külön vonulni. Bizonyára azért, mert sokkal emberségesebb az, amikor ez a bizonyos „faluközösség” együtt éli, szervezi az életét, együtt ünnepel, együtt él...

Ez a közösség önzetlenül tud szeretni. Gyakran előfordul, hogy szeretnének szülők, gyerekek bekerülni a közösségbe. Ilyenkor Csaba atya legtöbbször azt kénytelen mondani: „*Nincs hely*”... *És akkor jönnek a gyerekek és azt mondják: Pap bácsi, miért nem fogadjuk be?... Hogyne ne lenne hely ott mellettem az ágyban, – jól elfér!*... Állíthatom – folytatja az Atya – hogy még soha nem volt, hogy egy gyerek tiltakozzon azért, hogy testvére „született”... Tavalyl pl. jött két új kicsi gyerek egy „fiúcsaládba”. A 14-15 éves fiúk általában nem arról

híresek, hogy szeretnek kicsiket dajkálni. Itt pedig az történt, hogy a nagyobb fiúk eljöttek és *megköszönték, hogy az ő családjukba kerülhettek ezek a fiúcskák.*”

A Gondviselés következő csodája: Szászváros

Mivel állandóan újabb jelentkezők jöttek, Csaba atyáék elhatározták, hogy a szászvárosi lakatlan ferences kolostort is „elfoglalják” a gyerekek számára. Az 1296-ban alapított ferences kolostor arról volt híres a kommunista diktatúra évtizedeiben, hogy ezt jelölték ki több mint 100 nővér kényszerlakhelyének. Bűnük az volt, hogy a német, magyar katonákat ápolták a háború éveiben. Ezért ide száműzték őket... Ott ahol most 50 árva gyerek alig fér el, ott 30 évig több mint 100 nővér lakott. Amikor a kolostor a kommunizmus után felszabadult, a gyerekek vették birtokukba az épületet...

Csaba atya erről ezt írja: „Este kijöttem... bent égett a villany, kihallatszott a gyerekzsivaj... arra gondoltam, hogy milyen szép dolog élni az evangéliumot: megosztani a legszegényebbekkel, amink van... Ahol fényt gyújt az ember, odasereglik az éji vándor. A szórványban elvesző emberek számára egy-egy élő közösség nagy vonzerőt jelent. És ha elterjed a hír, hogy gyerekeiket segítik, akkor a szülők nagyon hálásak. Örömeiket elmondják mindenkinek, és akkor a hasonló nehézségekkel küzdő emberek tömegestől keresik fel az ilyen központokat és kérnek segítséget.

Csaba atya és a cigányok! Nekünk itthoniaknak is nagyon fontos odafigyelnünk mindarra, amit a cigány családokról és gyermekeikről ír. „Amikor 1992-ben Dévára kerültem, döbbenet láttam, hogy olyan helységekből is sokan vallották magukat magyarnak, ahol egyházi nyilvántartások szerint egyetlen magyar sem él. Marosnémetin hatvanan voltak ilyenek. Legtöbbjük cigány. Úgy éreztem, hogy ha ők ebben a tengerben magukat tudatosan magyarnak vallják, akkor nekem, mint magyar papnak melléjük kell állnom. Kimentem hozzájuk, és otthonukban francia segítséggel sok mindent rendbe hoztunk.

Úgy láttam, hogy a legnagyobb segítség egy óvoda lenne. A falu óvodájába ugyanis nem szívesen fogadják be a cigánygyerekeket. A gyerekeknek nemcsak játékot, hanem naponta uzsonnát is osztunk. Ezek az óvodások aztán bejöttek Dévára, és most nálunk tanulnak. Az iskolások 20-25 százaléka cigány származású. *Ezekkel a gyerekekkel nem volt nekem semmivel sem több bajom, gondom, mint bármelyik más gyerekkel. Ha mi Isten ajándékát látjuk minden emberben, a közösségünk életerősebb és aktívabb lesz!* Ha ellenben a csángók, cigányok, románok, vegyesházasságból származó gyerekek nem kellene, könnyen úgy járunk, mint a székely, aki a nagy gerendát faragta, és amikor megkérdezték, hogy mi lesz belőle, azt válaszolta, hogy ha el nem rontom, talán fogpiszkáló. – Ezeket a gyerekeket mi kereszteltük, óvodát nyitottunk számukra; úgy tűnik, hogy nagyon szépen fejlődnek és mindegyikük megtanul magyarul... Munkánknak máris megvan az eredménye. Van remény, van jövő... Hiszem, ahogy a székely ember mondaná: „*Nem döglött lóra verjük a patkót*”.

A Gondviselés távolabbi tervei

Más az, ha ember tervez, és más, ha a Gondviselés. Az utóbbit arról lehet felismerni, hogy a leglehetősebb dolgok is megvalósulnak, melyeket emberi erővel, machinációval nem lehetne különben véghez vinni. Márpedig a dévai magyar óvodán túl még egy iskolát, sőt még egy leánykollégiumot is létrehozni, – nos, ehhez nem elég egy akármilyen okos, gazdag embernek lenni! Ez isteni erőt és Istentől kiszemelt munkásokat igényel.

Csaba atyáék most a kolostortól nem messze egy ötven férőhelyes gimnáziumi leány bentlakást, kollégiumot építenek. Honnét van erre fedezet? A kérdésre Csaba atya válaszolt.

Az Arad, Nagyenyed és Brassó háromszögben – tehát egy több mint 300 kilométeres körzetben – csak Déván lehet magyarul érettségizni és szakmát tanulni. Több 10.000 magyar él

ebben a térségben. Ez azt jelenti, ha mi nem teremtünk magyar kollégiumot, a diákok szükségképpen román iskolába fognak menni és beolvadnak. Ezért szükséges, nélkülözhetetlen a szórványkollégium kiépítése Déván. *Két évvel ezelőtt egy négy lakrészből álló tömbházat már sikerült megvásárolni a fiúk számára, – idén pedig az Apáczai Alapítvány támogatásával sikerült egy negyven lány számára alkalmas épületet megvásárolni. A nagylányok a tanévet már ott kezdhették. A nevelésben piarista nővérek segítenek.*

A Gondviselés útjai nem ismernek korlátokat. Sőt a meglévőket ledönti. Az elmúlt tíz év arról győzte meg Csaba atyáékat, hogy Romániában a hatóságok, ha nem is kitörő örömmel, de engedik az önálló magyar gyermekvédelmet. Most az a cél, hogy több megyében is létrejöjjön ilyen magyar gyermekvédelmi központ. Mivel Hunyad megye után legtöbb gyerek Maros megyéből van, ezért Csaba atyáék úgy döntöttek, hogy Szováta mellett, ahol felkínáltak egy szép ingatlant, felépítik új gyermekmentő központjukat. Ez azt jelenti, hogy már ősztől otthonuk lesz a Maros megyei árva gyerekeknek...

Önmagában ez is elegendő ahhoz, hogy észre tudja venni a körülményeket ismerő, gondolkodó ember, hogy itt nem emberi tervek valósulnak meg. A kivitelező természetesen ember, de a tervező és a rendező természetfeletti Valaki. Déván ugyanis a Gondviselés megmutatta, hogy lehetséges Romániában is ilyen jellegű, vagyis természetfeletti energiákat feltételező munka. *Másként fogalmazva: a mai generáció is képes önzetlenül, Isten nevében ölbe venni több száz, családból kihullott, árva, vagy félárva gyereket. Csaba atyáék vezetésével mindenki szeme láttára felépült egy új világ. Megmutatták, hogy képesek vagyunk a mocsok, a szenny mögött meglátni a jövőbeli generációt, a keresztény, magyar értelmiséget. A Gondviselést abban kell észrevennie a hívő embernek, hogy küldött olyan keresztény vezetőket – papokat, világi híveket – akikkel az utcán kolduló, koszos gyerekekben segített megláttatni a jövőt, a holnapot, a felnövekvő generáció szülőit.*

Hogy segít a Gondviselés a költségvetés napi gondjaiban?

Csaba atya válasza: *„Egyszer egy ferencestől megkérdezték: miből él? És azt mondta: a szegénységből. S hogy él? Köszönöm, elég jól.”* – Lehet, hogy furcsán hangzik, de tényleg költségvetésünk nagy részét naponta, hetente vagy havonta teremti elő a Jóisten. Tavaly egy gyereknek a dévai tartózkodása naponta kb. 247 forintba (egy euróba) került. Idén egy gyerek havi ellátását 10.000 forintból ki tudjuk hozni. Ennyibe kerül egy gyerek megmentése. Mivel a Román Állam ennek csak felét biztosítja, Szent Ferenc szavait és szokását követve, a többit az Úr terített asztaláról próbáljuk összeszedni, vagyis koldulunk! Ezt meg is tesszük. Amikor pl. engem lelkigyakorlat vagy prédikáció megtartására hívnak, legtöbbször magammal viszek egy mikrobusznyi gyereket. Nem is kell szólnom, a hívek maguktól látják, hogy nálunk bizony nagyon sok éhes száj van. *Döbbenetes az egyszerű emberek jósága...* Csaba atya városok, falvak felsorolásával és néhány megható segítőkész adat leírásával igazolja állítását: 12 ezer kg burgonya, 1000 liter olaj, teherautóra rakott élelmiszerek és még 6000 kg búza, kukorica... 2 tonna szilva és a lekvár elkészítéséhez cukor...

Déván egy egyszerű néni minden egyes reggel 6 órakor jött és felakasztotta a kilincsre az aznapra való uzsonnát a gyerekeknek. Pontosan tudta, hogy hány gyerekünk van. És annyi kenyeret kent meg zsírral, de ha volt pénze, felvágottat is rakott rá, és sót, paprikát tett bele... És románok is segítenek rajtunk. Sőt idén az ortodox húsvétkor a szomszéd falu pópája mercedesszel és hátul a csomagtartón tele finom süteménnyel állított be udvarunkba, amit hívei adtak össze számunkra.

Van olyan román férfi, aki jövedelmének 10%-át havonta hozzánk adja be.

A kegyelem csodája

A szeretet határok feletti! Adakozni nemcsak pénzzel lehet. Íme Csaba atya szavai: „Nagyon sokan jönnek hozzánk, hogy imádkozzam a gyerekekkel különféle gondjaikért. Egy román férfi doktorálni készült és misét kért, kifizette az intenciót, – és kért, hogy a gyerekekkel imádkozzunk, hogy sikerüljön neki a vizsgája. – Amikor vizsgáján sikeresen túl volt, nagyobb összeget kaptunk tőle. (A csempekályhák építését ebből tudtuk kifizetni...) Viszont mi is viszonzozzuk szeretettel a minket segítőkét. Tavaly, amikor a nagy árvíz volt nálunk, kimentünk a gyerekekkel, és több családnak adtunk egy-egy zsák ruhát. *Hiszek abban, hogy ebben a térségben a szeretet győzedelmeskedni tud a gyűlölködés, a széthúzás fölött!*”

Miben lehetnénk most segítségükre a dévaiaknak?

A ferences Csaba atya ezt üzeni: „Meg vagyok győződve arról, hogy a jótett jóvá teszi az embert. A jócselekedet egy nemzetet is meg tud szentelni, – a rossz, a bűn pedig tönkre tudja tenni!”

Nagy dolog lenne, ha a magyarság a harmadik évezredbe úgy lépne be, hogy az önzetlen szeretet, a jóság tetteit tudatosan vállalja az önhibáikon kívül a határon túlra sodródott testvéreik gyermekeivel szemben. Ez megszentelné, felemelné népünket, és Isten áldását vonná magára”.

Mint hívő emberek, tudjuk, hogy a legnagyobb jótett az imádságnak az a formája, amikor Isten elé visszük magunk és mások ügyeit, gondjait. Éppen ezért lehet eléggé hangsúlyozni, hogy mindenekelőtt alakítsunk ki egy „frontvonalat” imádságban. Emberfeletti munkát végez a Csaba atya vezette apostoli gárda. Ahhoz, hogy eszközei maradhassanak a Gondviselésnek, háttérként imára van szükségük. Segítsük őket napi imáink felajánlásával, hogy legyen erős hitük, hogy a reménytelenségben is legyen erős a reményük, és hogy ki ne apadjon szívükben a szeretet, ami egész munkájuknak a lényege.

Ezért arra kérem olvasóimat, hogy alkossunk egy lelki közösséget, és *naponta imádkozzuk el a „Most segíts meg Mária...” imánkat a dévai misszió minden tagjáért. Csaba atya külön is megemlítette, hogy most a reménytelenség világában legnagyobb szükségük a remény erényére van. „Mi fontosabb a pénznél, a kenyérnél? Úgy érzem: a remény”. – Ebben segítsük őket!*

Ezzel párhuzamosan szervezzük meg magunk körében a jótetteket is. Épp Csaba atya mutat példát arra, hogy mire képes egy ember, ha életét teljesen mások megsegítésére szenteli.

Boldogok vagyunk, hogy előttünk járnak példaadásban a magyarországi püspökeink. Bár én is csak most tudtam meg Csaba atya leveleiből, de mindenképpen első helyen említtem meg a *Magyar Püspöki Kar tavalyi felhívását a gyűjtésre, melynek eredménye volt az a 14 millió forint, amelynek segítségével kezdtek bele a leánykollégium létrehozásába.*

„Bármilyen segítséget szívesen fogadunk”.

Nézzünk ezek közül néhányat:

1.) „A legnagyobb dolog az lenne, ha minden gyerek számára kapnánk egy-egy családot, vagy közösséget, ezek adnák a fedezetet (ösztöndíjat) gyerekeink továbbtanulásához. A segíteni akarókat szívesen összehoznám egy kisfiúval, kisleánnyal”... Ez havi támogatást jelentene, amit természetesen többen adhatnának össze.

2.) „Annak is nagyon örvidenénk, ha magyarországi vállalkozók körülnéznenek és a magyar megyei vállalkozókkal közösen tudnának új vállalkozásokat indítani. Mert ha a magyar közösség prosperál, akkor az felszívja a fiatal munkaerőt, és így a családok nem hullanak szét a szegénység nyomása alatt.”

3.) „Nagy segítség lenne a gyerekek identitásának megőrzése, erősítése miatt, ha az anyaországban táborba vinnék őket, vagy nyaralni mehetnének. Ehhez kérünk jelentkezőket,

hogy előre egyeztetni lehessen.” (Jelzem, hogy én már szervezem a balatoni „Indítlakomba” meghívott gyerekek nyaraltatását!)

4.) Az eddig felsorolt lehetőségeket legjobb először velem személyesen megbeszélni. A segíteni akaróknak tehát nem kell külön-külön írni, telefonálni Dévára. Folytatva az eddigi módszert, amíg a Gondviselő Isten engedi, a vasárnapi szentmisém után gyűjtött adományokat személyesen adom át vagy Bőjte Csaba atyának, vagy az általa megbízott munkatársának.

A Kárpátaljai Majnek Antal püspök atyának és az erdélyi erzsébetvárosi Kádár Sándor atyának eddig több száz könyvet, két autónyi élelmiszert és ruhaneműt, valamint a két atyának együttesen 410.000 forint segélyt gyűjtöttem (Kárpátalja: 350.000 Ft, Erzsébetváros: 60.000 Ft). Ezt mind a székesfehérvári Szemináriumi templom hívei adományozták, a vasárnapi kilencórás szentmisén.

További segítséget kérve, és szándékunkat a Jó Isten kezébe téve, imádkozik Értetek:

Barlay Ö. Szabolcs
aranymisés pap

Székesfehérvár, 2003. február

Részletek Csaba atya írásaiból

Kedves hittanos gyerekek, fiatalok (részlet)

Örömmel és szeretettel köszöntök mindenkit, aki a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia 2002-es nagyböjti felhívására az erdélyi családból kihullott, szegénységbe süllyedt gyermekek megsegítésére sietett... A „Jót tenni jó” felszólítással arra biztatott minden magyarországi hittanos gyermeket, fiataalt, hogy ossza meg kenyerét az éhező határon túli magyar gyermekekkel.

Mindannyiunkat meglepett a ti jóságotok és nagylelkűségetek, mellyel válaszoltatok a kérésre. Istennek hála, összegyűlt közel 13 millió forint... Az erdélyi magyar bajba jutott gyermekek nevében köszönjük, hogy megosztottátok kenyereteket az éhezőkkel.

Amikor tudomást szereztem erről, éppen szőlőt metsztem a gyermekotthon kertjében. Ott téblábolt mellettem a kis elsős Anikó, aki szokása ellenére nagyon szomorú volt. Kérdem, hogy mi baj van? Rám nézett nagy szomorú szemével és megkérdezte, hogy igaz-e, hogy amikor ő kicsi volt, még foga sem volt? Igaz-e, hogy nekem sem apukám, sem anyukám nincs, de még fogam sem volt? Semmim sem volt? Mim van nekem?

E szomorúságot hála Istennek, ti nem értitek meg, de higgyétek el, olyan jól esett, hogy azt mondhattam: „dehogyan vagy te szegény, neked nagyon sok barátod van, – nézd most éppen Magyarországon nagyon sok fiú és lány szeretné megosztani veled a kenyerét, pénz gyűjtenek, hogy legyen neked minden, amire szükséged van”...

Szomorú világban élünk. Most volt Romániában a népszámlálás... Most már tudjuk, hogy 10 év alatt Erdélyből minden nyolcadik magyar elment, meghalt, vagy feladta identitását... Legrosszabb a statisztika a mi megyénkben, Hunyad megyében: innét minden negyedik magyar ember eltűnt 10 év alatt... Ez a példátlan történelmi katasztrófa leginkább a családokat, s azon belül a gyermekeket érinti. Nagyon sok család elszegényedett, széthullott, így a gyermekek nélkülöznek, sok esetben utcára kerülnek...

Az erdélyi magyar bajba jutott gyermekek nevében köszönjük, hogy megosztottátok kenyereteket az éhezőkkel, és mindannyian imádkozunk, hogy Isten áldása szálljon rátok az új tanévben... Továbbra is számítunk jószívű adományaitokra. Bármilyen kérdésben, ha tudunk, válaszolunk a 0040-744-625131 telefonszámon.

Böjte Csaba ofm

A nyolcvanéves tiroli néni karácsonyi látogatása

Kint havazik. A gyerekek várják a szentestét. Most még mindenki alszik... Egyszer csak egy nagy mercedes áll meg a ház előtt. Kiszáll belőle egy szikár néni, gyönyörű tiroli népviseletben. Megszólalt: „*Ez a ferences gyermekotthon?*”

Akadozó válaszmra elmondta, hogy egyenesen Ausztriából jön, és hogy a világháborúban, valahol a mi vidékünkön ölték meg férjét, akinek elvesztése neki és gyermekeiknek óriási tragédiát jelentett. Áradt belőle a szó... Elmondta, hogy soha se tudott Erdélyre jó szívvel gondolni, és most idős korára szeretné ezt a földet is megszeretni, mely férjének végső nyughelyet adott. Szívből jövő kiengesztelődésének jele, hogy nagy családjának minden egyes tagja nevében szeretné átadni a becsomagolt ajándékokat a bajba jutott gyermekeknek, akiknek nagyszülei látták, talán részük is volt férje halálában.

Megilletődve, néma csendben behordtuk a mercedes-ből és utánfutójából előkerülő ajándékokat. A néni meghatódottan rendezgette a karácsonyfa alatt a csomagokat. És közben elmondta, hogy sohase járt Erdélyben. Nem ismeri nyelvünket. Egyedül vezette a hosszú, havas

úton az autót, de mindenképpen el akart jönni, mert az 50 éve hurcolt terhet le akarta rakni, mert megbocsátott... Mert Karácsony van! Mert ki akar lépni a múlt hínárjából, és maga is szeretne kiengesztelődni...

A néni marasztaltam. „Mindjárt felkelnek a gyerekek, várjon, s gyönyörködjék gyermekeink örömeiben, hiszen ő az örömük szülőanyja... Próbáltam kínálni étellel, itallal, puha ággyal. Szelíden mosolygott... Benézett a szobákba, látta a még alvó gyermekeinket...”

De nem lehetett marasztalni: „Szeretnék mihamarabb hazaérni, szeretném szeretteimnek elmondani, hogy milyen aranyos gyermekek élnek ott, ahol az ő nagyapjuk ismeretlen sírban nyugszik”.

Csak álltam a kolostor előtt megilletődve, és a néni a porka hóban elindult Tirol felé. Még a nevét is elfelejtettem megkérdezni. A meséből jött jó tündér elment, de éreztem, hogy kisperte szívem legmélyebb zugaiból is mindazt, amit évtizedeken át belém sulykoltak a kommunista iskolák padjaiban a labancokról, a fasisztákról, a gyűlöletről.

A néni arcából a holnapot láttam meg... és mindazt, amit naponta az Úr imájában az Úr Jézus így fogalmazott meg: „Jöjjön el a Te országod...”

Déva, 2002. december 26.

Igaz történetek a dévai kolostorban

„Régebben úgy gondoltam, civil koromban, hogy három gyermekem lesz, – és most van 300. Az én esetemben az Úr Isten szó szerint betartotta az ígését. Ő ugyanis azt mondta: „ha valaki elhagyja apját, anyját, testvéreit, a családját én értem, helyette százannyit kap”, – ezt szokta mondani Csaba atya, aki mindegyik gyerekének ismeri történetét.

Csaba atya és a kis csecsemő

Az állomáson lakó, hajléktalan anyák közül néhányan a rendházba is járnak koldulni. Egyszer, amikor Csaba atya ferences ruhájában a kolostor kapujában állt, odalépett hozzá egy asszony és arra kérte, hogy fogadja be a karján ülő csecsemőt. A szerzetes vonakodott, hiszen a szemináriumban nem pelenkások dajkálására készítettek fel. De ismerve a szegények életét, kezébe vette a kicsit. „Látja, pap bácsi! hajtogatta az anya – magánál nem sír”, – és sarkon fordult és elment... Csaba testvér egy ideig tétován állt, majd bement a kolostorba, fel és alá járkált, karján az alvó kicsivel. Aztán megpillantott az egyik szobában egy tanítónőt, aki egy díványon szundított, és hirtelen ötlettől vezérelve melléje fektette a kicsit... Másnap az anya elhozta a kislány minden iratát... Ez hat éve volt... Emese jövőre megy iskolába.

A félárva Mária története

A kislány 5-6 éves lehetett, amikor leforrázta magát és súlyos égési sebekkel kórházba került. Apját, a durva arcú kemény vonású cigányembert nem engedték be hozzá. A kislány az ablakból kiabált utána sírva. A férfi hazament, és hogy együtt lehessen kislányával, feltett forni egy fazék vizet, majd a lobogó vízbe belemártotta karját. Sürgősséggel vették fel a kórházba, ahol kiharcolta, hogy ő ápolhassa a kislányt.

A „magyar” Katica és a „román” Juliska

Katica fent a hegyekben a pásztorokkal élt, mert az anyja egy napon elhagyta családját, az apa pedig, aki addig jó pásztor volt, teljesen elzüllött. Egy plébános vitte be Dévára Csaba atyáékhoz. Aztán kiderült, hogy van még egy testvére, Juliska, aki egy román árvaházban él.

Csaba atya utána járt, megtalálta. Amikor Katicát magával vitte és szembeállította őket, azt mondta: ti édestestvérek vagytok, csókoljátok meg egymást. De nem tudtak egymással beszélni, – mert Katica csak magyarul, Juliska csak románul tudott... Ennek immáron 8 éve, s azóta felnőttek a lányok.

A fülbealó, meg a „tetovált hableány”

Az Atya sokszor ellátogat egy-egy szegény családhoz. A gyerekek azonnal megérik, hogy mi lakik ebben az emberben... A kicsik, akik még nem tudnak viselkedni, csak érezni, odarohantak hozzá. A nyakába csimpaszkodva mutogatták „kincseiket”, játékaikat. Az egyik kicsi lány örömmel szedte ki saját füléből a nem rég kapott gyönyörűséges piros fülbealóját, és szelíden felcsíptette Csaba testvér füleibe... Evangéliumi mennyország: Szent Ferenc ruhájában egy fiatal szerzetes, ölében egy kacagó kislány, fülében piros fülbealóval.

Ez az a pillanat, amikor az ember megéri Mécs László csodálatos versét: A gyermek szeme tükröt keresett... Ránézett anyjára, mindenki másra, a bankárra, a kalauzra, a szerelmesekre... mindenki el volt foglalva... Senki nem mosolygott rá, mert a „Tükör”, a lelkük, nem volt tiszta. De a pap – most ez a pap, Csaba testvér – visszamosolygott rájuk, mert semmi mással nem foglalkozott, csak a gyerekek vágyaival, örömeivel...

Az egyik negyedikes leányka egyik délután ezekkel a szavakkal bújt oda Csaba testvérhez: „Pap bácsi! Tetováltass te is a melledre egy szép hableányt!” „Mért?” – kérdezi Csaba testvér. „Mert apukámnak is egy olyan volt”... és ekkor elindult a kislány lelkéből az emlékek áradata... „Tudod, az én apukám nagyszerű apa volt. Igaz, hogy sokat ivott, s egyszer mikor korbáccsal megvert, kiütötte az egyik szememet. De nem akaratból... Utána apukám is sírt, bánatában nagyon berúgott. Anyukám, amikor két éves voltam, öngyilkos lett, – mert k... volt. És apu őt is megverte... De én nem leszek k...” Aztán elmondta azt is, hogy miért halt meg az apja. „Apukámat oly sokáig bizgették a barátai, hogy végül fogadásból megivott két liter vodkát. Olyan rendes volt apu, mert hát ugye, amit az ember megígér, azt meg kell tegye... Utána szegény sokat hányt, és meghalt.”

A hat fiúgyerek története

Volt egy nagyon szegény család hat fiúgyerekkel. Mindenképpen át szerettek volna menni Jugoszláviába. Egyszer sem sikerült... Valahonnan hallottak a marosmenti kolostorról, ahol befogadják a szegény gyerekeket. Amikor nagy nehezen rátaláltak a dévai házra, a négy legkisebb fiú ott maradt. Legidősebb bátyjuk gyakran látogatta őket. S aztán telt, múlt az idő, az elvetett mag kibújt a földből. Talált egy magához illő lányt, megházasodott, gyermekük született, – s most a saját gyermekükkel és négy testvéröccsükkel együtt élnek Déván...

Az első fürdés

„Csodálatos munkatársaim vannak”, mondja Csaba atya. Ezek a fiatal lányok, asszonyok, akik 10-12 gyermeket nevelnek, pillanatok alatt igazi női, anyai érzéssel osztják szét és ölelik magukhoz az újonnan érkezőket, és vetik bele magukat a szeretet újabb „kalandjába”... Jön a fürdetés. A kádban a melegvíz a gyerekek számára maga a mennyország. Nagy kerek szemekkel, talán ahogy a szentek szentéjébe lépett annak idején a főpap, úgy ereszkednek bele a vízbe. Egy tízéves fiúcska, akárcsak a többiek – életében most először fürdik kádban... kacagva simogatja a vizet, majd lehajol és megpuszítja azt... Náluk ugyanis, a lakásnak nevezett 3x4 méteres cellában nincs se víz, se villany, se fűtés.

A lányok ugyanúgy, mint bárhol a világon, belepírulnak egy-egy szebb ruha láttán. Az izgalom leírhatatlan. A vizes fürtek a gondos nevelőnői kezek alatt engedelmesen omolnak, formálódnak apró lófarkokká. A gyerekek ennivalók...

A csoda a szemem előtt újból megtörtént. A mocskos, rongyos gyerekek csodaszép babákká váltak. Nagy, tiszta szemekkel lesik a felnőtteket, a hála, szeretet segíti őket, hogy átlépjék a hosszú évek lemaradását. Néhány óra leforgása alatt mindenre kész, szófogadó, komoly fiatal urakká, hölgyekké váltak a lehangosabbak is.

Metamorfózis. Végül is csak a szeretet képes átalakítani, formálni a világot... Nem kell itt tanácsot, nyakleveseket osztogatni, csak szeretni, ölelni, simogatni ezeket a parányi életeket, s ahogy a tavaszi fényben kibomlik a virág, úgy fakad a hálával együtt a vágy a kis szívekben a szófogadás, a tanulás után.

Uram, küldj szerzeteseket, papokat, nevelőket, orvosokat a legkisebbekhez, hogy szeretni, nevelni, formálni tudjuk a holnapi Körösi Sándorokat, Bolyai Farkasokat, Tamási Áronokat. Ezek a kis mihaszna gyerekek között vannak a holnap Márton Áronjai, a szentjeink, prófétáink, tudósaink, művészeink... Istenem, tudom, hogy minden gyermek a Te végtelen szereteted, világunkba vetett bizalmod újabb jele, záloga... Otthont akarsz venni szívében. El akarod mondani nekik, hogy szereted őket, s általuk akarod tovább teremteni a világot. Szébbé, otthonná tenni Erdély földjét, tündéerkertté, hogy itt ezen a földön is otthon érezze magát mindenki, akinek itt adatott születni, élni. Amen.

Utószó

Befejezésül szeretném hangsúlyozni, hogy ezekben az elmélkedésekben nem általában a szeretetről kívántam beszélni, hanem arról az egyetlenről, amire az Úr Jézus tanította meg apostolait és rajtuk keresztül a világot. Sajnos erre nincs külön szavunk, – ezért ugyanazt a kifejezést kell alkalmazni erre is, mint a többire. Éppen ez az oka, hogy állandóan más és más oldalról kell megvilágítani. De hiszen Jézus is ezt tette!

Úgy gondolom, hogy ezek az elmélkedések tükrözik lelkiéletem serpentin útjainak egyes stációit. Sok mindent most próbáltam először szavakba foglalni és megfogalmazni. És még soha nem éltem át úgy, mint most, hogy az embereknek minél kevesebbet szabad filozófiai traktátusként beszélni arról, hogy mi a szeretet. Alighanem azért, mert ebből már elégük van. Nekik arra van szükségük, amit János evangélista megdöbbenően rövid tömönddal, mindössze két szóval így fejezett ki: *Isten a szeretet* (Jn 4,8)... Ehhez nem lehet hozzáadni, – ebből nem lehet elvenni semmit. Ezt legfeljebb érzékeltetni lehet, vagy egy-egy élethelyzetben passzívén átélni, vagy aktívan bemutatni belőle egy szikrányit.

Éppen ezért elmondom, hogy kétféleképpen lehet ezt az elmélkedési könyvet olvasni. Az egyik módszer a szokásos, vagyis elkezdjük előlről és haladunk fejezetről fejezetre. – De nagyon célravezető a másik módszer: előbb a végén kezdjük, a Függetlennél, melyben a dévai ferences misszió misztikájával találkozunk, az Utolsó vacsora légkörével, a szolgálat, a lábmosás szellemével... És ha azt átéljük, akkor minden további magyarázkodás nélkül érthetővé válik, hogy ez a könyv a szeretetnek jézusi, isteni erényéről szól.

Legfőbb célom az volt – és szeretném hinni, hogy ezt legalább körvonalaiiban sikerült is megvilágítanom –, hogy az Isten a szeretet nyelvén állandóan szól hozzánk, de ez másként történik, mint ahogy megszoktuk az életben. Az Isten a legváratlanabb helyzetekben és pillanatokban „jelzi”, hogy akar valamit üzeni nekünk, amin aztán heteken keresztül gondolkodhatunk, és aminek segítségével újból és újból megtérünk, úgy ahogy Szent Benedek kéri szerzeteseitől: „ígérem életem konverzióját életem utolsó percéig: usque ad mortem”. Mert a konverciónak is csak a szeretet lehet a létrehozója és tartalma.

És ne feledjük el azt sem, hogy minden fejezet a várva-várt egyházi reform jegyében is íródott, hiszen az sem magától, hanem csak is saját konverziókkal párhuzamosan jöhet létre. **„Nagyon igazságos tehát, hogy az győz, aki jobban szeret”** (vö. Nagy Szent Gergely Párbeszéd c. könyve, Az imaórák liturgiája, III. k. 1207).

Székesfehérvár, Papi Otthon, 2003. Nagyböjt

Barlay Ö. Szabolcs